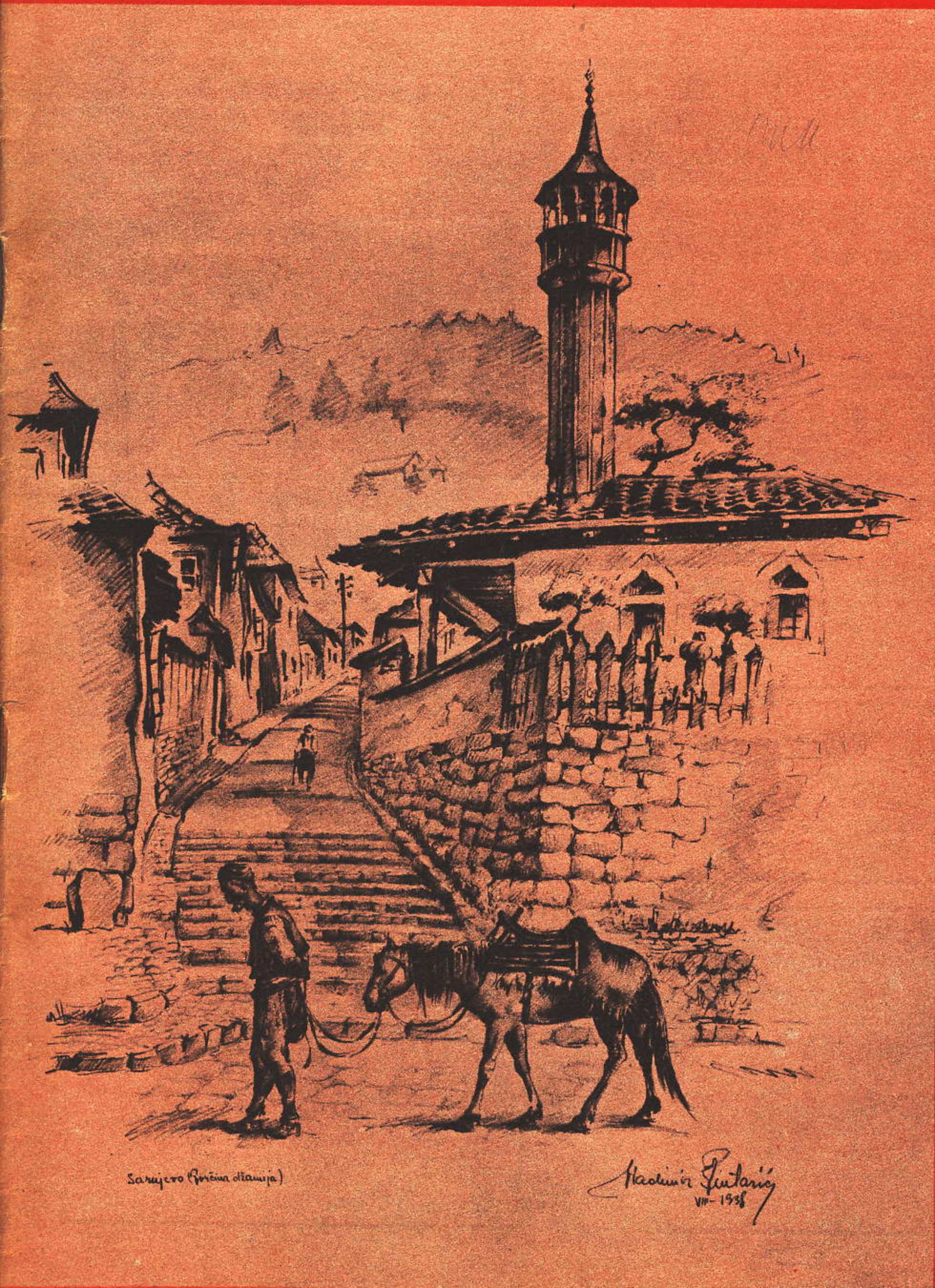
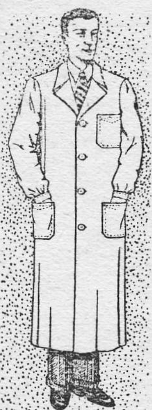
Taksa plaćena u gotovu

Obitelj

BROJ 41-42
1. STUDENOGA 1938

ŠTO SVAKOGA ZANIMA

Trgovina kose. Rat u Španjolskoj pokazao je svoje djelovanje i na trgovinu kose. Nally Westmore, koji radi kod jednog od najvećih filmskih društava u Hollywoodu kao šef odjela za šminkanje i udešavanje glumaca, kaže o tom ovo: Ovaj odio mora imati uvijek pri ruci veliku zalihu različnih perika, koje se prave od čovječje kose. Sva kosa, koju upotrebljavamo za vlasulje, kaže gospodin Westmore, potječe od stanovnika balkanskog poluotoka. Ondje se kose gaje za prodaju. Do rata dobivali smo ih iz Španjolske preko španjolskih posrednika. No sad je ta trgovina sasvim zapela i naše se zalihe iscrpljuju. Ako se brzo ne svrši građanski rat u Španjolskoj, naći ćemo se u velikoj teškoći. K tome treba dodati, da je u Sjedinjenim Državama gojenje kose za prodaju zabranjeno. Š.

Koliko vrsta životinja i bilja ima na svijetu. Pr. dr Teodozij Dobzhansky na kalifornijskom Institute of Technology prihvatio se teškoga posla: ustanoviti broj različitih vrsta životnja i biljki, koje žive na zemlji. Na temelju studija izdao je znanstveno djelo, u kojemu spominje, da na zemlji živi 822.765 životinjskih vrsta i da raste oko 133.000 vrsta biljki, koje cvatu, a uz to najmanje 100.000 vrsta biljki niže vrste. Kaže, da svake godine ljudi upoznaju sve više novih vrsta i radi toga se taj broj sve više povećava. Od prilike se može procijeniti, da na zemlji ima do 2 milijuna vrsta bilo životinjskih, bilo bilinskih bez onih izumrlih.

Život pračovjeka. Učenjaci se trude, da doznaju, koliko je godina živio pračovjek. Najprije su to cijenili po zubima, ali je to bilo nesigurno, jer su ljudi u davno doba mnogo prije istrošili zube nego mi danas, jer su jeli tvrđu hranu. Učenjak Vallon cijeni starost čovjeka po šavovima na lubanji. Tako je istražio 173 lubanje i zaključio, da nijedan od tih praljudi nije doživio 70 do 80 godina, da su rijetki doživjeli i 90 godina, nego da je poprečno pračovjek živio po 35 godina. Pa i danas vele, da jedna generacija traje samo 30 do 40 godina.

Sapun iz ugljena Sapun, kakav se upotrebljava u našim domovima, sastavljen je iz neke masne kiseline i alkalija. Kemičarima je uspjelo takvu masnu kiselinu dobiti iz ugljena, koja će im odsad služiti kod pravljenja sapuna.

Slika na omotu:
Sarajevo (Porčina džamija)
Naslikao Vl. Pintarić

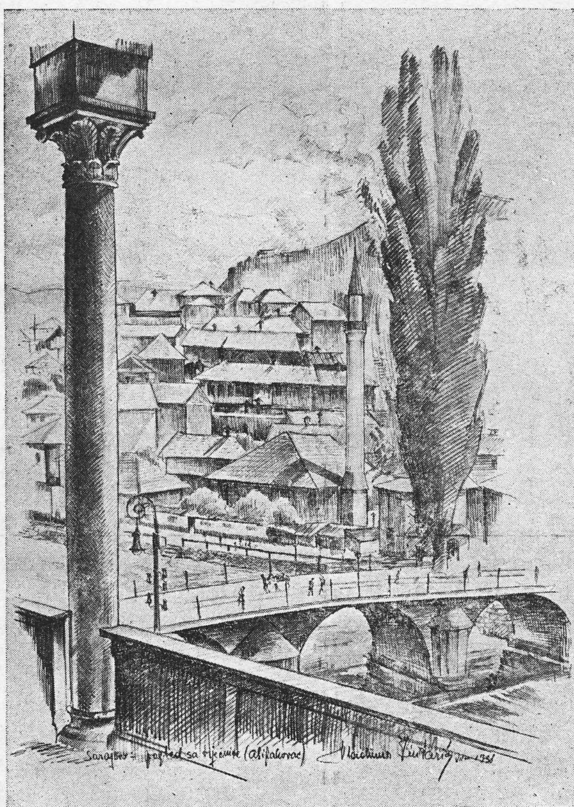
OBITELJ
TJEDNIK ZA HRVATSKU PORODICU
GODINA X. BROJ 41/42.
U ZAGREBU 1. STUDENOGA 1938.

PRVA IZLOŽBA VLADIMIRA PINTARIĆA

O IZUMU I SLIKAMA MLADOGA HRVATSKOG UMJETNIKA

Napisao Luka Perinić

Pred nekoliko godina zalazeći u litografsko odjeljenje Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu, gdje se štampa ova naša »Obitelj«, našli smo tamo među litografskim radnicima i jednog skromnog mladića, još dječačkog izgleda, koji je prignut nad kamenom šutke radio svoj posao. Taj je mladić tada pristupao litografskim radovima te ispočetka samo pomagao u radu starijima i iskusnijima. U ono vrijeme taj mladić još nije ni sanjao, da će baš u tom umijeću, u kojemu je započimao svoj životni put, pronaći izum, koji bez sumnje znači velik napredak na polju litografske umjetnosti. Sigurno onda nije ni on (kao ni mi) sanjao, da će se o njemu i o njegovim umjetninama tako brzo govoriti u Zagrebu niti da će tako brzo stupiti pred javnost sa svojom prvom izložbom. Taj mladić bio je Vladimir Pintarić.

SARAJEVO GLEDANO S VIJEĆNICE
Naslikao Vl. Pintarić

Vrlo se dobro sjećamo njegove marljivosti, koja ga je ubrzo dovela do osamostaljenja u litografskom radu, kao i predanosti, s kojom je pristupao k svakom svom djelu. Šutio je prignut nad kamenom i po njemu risao, ispravljao, kopirao marljivo s dana na dan. Svu je pažnju i sav svoj rad ulagao u svoj posao, da reprodukcija ispadne što savršenija, ali ga se uvijek bolno kosnula (kao i mnogih drugih litografa) činjenica, da se kod dugog procesa reproduciranja umjetničke slike i gubilo na njoj mnogo toga, što joj je davalo pravu karakteristiku i pravi život. Uza svo nastojanje i pažnju reprodukcija je bila daleka i blijeda slika umjetničkog originala, s kojom se prava umjetnička duša nije mogla zadovoljiti. A Vladimir Pintarić je doista prava umjetnička duša. Doista, one slike, koje je on reproducirao na kamenu, nisu bile njegov original, ali je on s njima suosjećao kao da su njegove i žalio, što se u litografskom procesu mora da na njima izgubi ona živost i originalna oznaka.

Odavle počinje traženje načina i mogućnosti, da se unaprijedi dosadašnji litografski rad te da ga se što bolje stavi u službu umjetnosti. To traženje mladi je Vladimir Pintarić zarana počeo, a evo je zarana i uspio, jer u svojoj dvadesetoj godini evo ima patent svoga izuma (on ga je nazvao »rasterografijom«), po kojemu se reprodukcija umjetničke slike jedva što razlikuje od originala.

Litografska umjetnost ili kamenotisak nije bogzna kako stara. Datira iz kraja osamnaestog vijeka, kad ju je izumio Bavarac Senefelder. Do njegova su se vremena umjetni crteži urezivali u bakrene ploče (kao negativ), pa otiskivali na papir (kao pozitiv, sama slika). Senefelderov se izum u ovome sastojao: na brušeni se kamen kredom ili tušem crtaju slike; takav se kamen dalje preparira tako, da samo crtani dijelovi primaju boju, kad preko kamena prolaze obojani valjci; sada je na kamenu crtež bojom namazan, pa se ta boja lako može prenijeti na papir. Eto to su bile litografske reprodukcije slika.

Početkom dvadesetog stoljeća ovakav način reprodukcija umjetničkih slika dobio je u Sjevernoj Americi jednu novu primjenu — offsettisak (Nijemci ga zovu gummidruck). Tu se

STARI MOST NA NERETVI U MOSTARU — Naslikao Vl. Pintarić

mjesto na kamen crta na tanku metalnu ploču. Ta se ploča može saviti u valjak i montirati u stroj. Preko takvog valjka prelazi boja, omasti crtež, a zatim se sa dodirom prenese na jedan gumeni valjak i napokon sa toga gumenog valjka na papir. Naravno, da se kod tolikog prebacivanja slike morao original izobličiti. Međutim offset-tisak ima prednost brze štampe slikâ, zatim daje mogućnost umjetniku, da na metalnoj ploči odmah izradi pozitiv slike (kod obične litografije slika se mora prebacati u negativ!). Putem offsetnog tiska štampa se evo i omot naše »Obitelji«. Za slike na omotu »Obitelji« ne prave se kliševi, kao što se prave za slike na njezinim unutrašnjim stranicama, nego se originalne slike fotografiraju i kemijskim procesom prenose na metalnu ploču.

I kamenotisak i offset-tisak ne mogu umjetnika zadovoljiti, jer oduzmu njegovoj slici oštrinu, detalje, fine nijanse i polutonove. S takvom reprodukcijom umjetnina nije bio zadovoljan ni naš Vladimir Pintarić, pa se dao na razne pokuse i istraživanja i eto došao do izuma, koji je doista zadnja riječ u današnjem reproduciranju slika putem litografije. Njegova »rasterografija« već je stekla priznanje na Svjetskoj izložbi u Parizu g. 1937., a pozvan je da izloži svoje radove i na velikoj izložbi štampe u Bostonu, koja se održaje prigodom 300-godišnjice američke štampe. (U Evropi je Gutenberg izumio tiskanje koncem XV. stoljeća).

I mi smo se svi mogli uvjeriti o vrijednosti njegova izuma prigodom prve izložbe njegovih umjetnina u Zagrebu. Naime polovicom listopada ove godine mladi je Pintarić stupio pred zagrebačku javnost sa svojom izložbom u Ulrichovu salonu, gdje se predstavio nesamo kao izumitelj nego i kao nadobudni umjetnik. Izložio je 24 svoje slike iz Bosne i to ne u originalu, nego reproducirane putem »rasterografije«. Nitko od posjetitelja nije znao, da su izložene slike kopije, nego je svak bio uvjeren, da su to originali. A to nam najbolje govori, kako je Pintarićeva »rasterografija« doista uspjela u reprodukciji umjetnine.

No osim na Pintarićev izum treba uprijeti prstom i na njegov mladi umjetnički talenat, o kojemu nam govori ova prva njegova izložba. Nije to više onaj skromni dečko, koji se trudi da što bolje reproducira tuđi original, nego slikar, koji teži za stvaranjem. Reproduciranje drugih sigurno mu je koristilo u tehnici, ali je još važniji originalni njegov izraz, a još tipičnija njegova želja, da ne kopira tuđe, nego stvara iz svoje pobude i slobodnog umjetničkog zanosa. U izloženim nam je slikama dao Bosnu, koja je uvijek slikovita i lijepa, a sve te slike sačinjavaju prvu njegovu mapu, koja bez sumnje predstavlja umjetničku vrijednost. K tome svemu treba istaknuti, da je Vladimir Pintarić samouk u slikarstvu i da će tek sada iza lijepih uspjeha stupiti u zagrebačku Umjetničku Akademiju.

Ne, nije Vladimir Pintarić više onaj tihi dečko iz litografske radionice Tiskare Narodnih Novina, jer se kroz ovo kratko vrijeme u njemu razvio novi duh, novi zanos, nove odluke i nove pretenzije. Neka ga sreća prati na njegovu putu, da nam bude na diku i na ponos.

Izvorna novela

PRIMORKINO SRCE

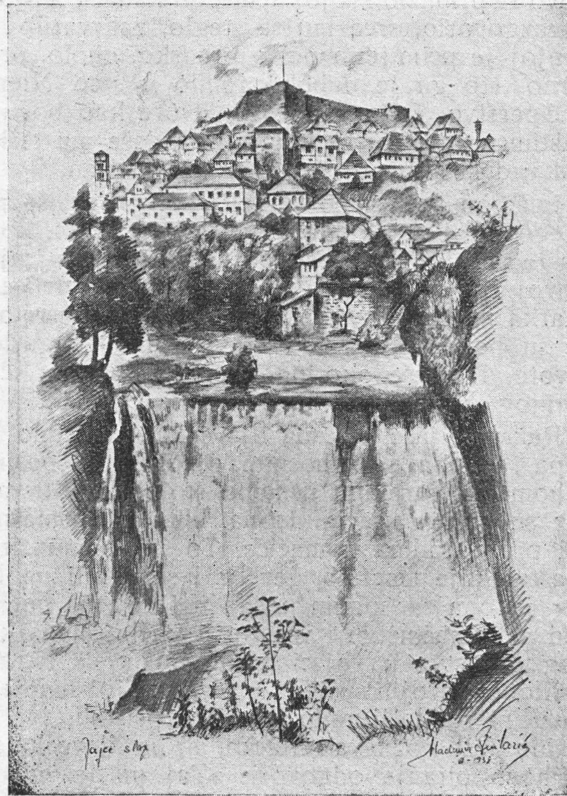
Napisao prof. Ant. M. Bašić

Sjedio je stasiti i mladi Marko na grebenu iznad našeg plavog mora i naslonivši na oba dlana svoju neobrijanu bradu ukočeno je piljio preda se u sitne valove, koji su žuborili ispod njegovih nogu, kao da mu kažu:

»Ne daj se, Marko; ne žalosti se. Jelica nije za te. Ona je kao leptir, koji oblijeće od cvijeta na cvijet, a mira nema. Lakomišljena je. Ona nema prave ljubavi prema tebi. Ne daj se, budi čovjek!...«

Ali on nije razumijevao te mile glasove morske utjehe. On je samo gledao, kako promiču pred očima ti morski nabori, a duša nije osjećala njihov glas, već je bila sasvim daleko, na onoj krševitoj uzvišici, na kojoj su se ređale niske, ribarske kuće, a naročito na onoj, na kraju sela, gdje je stanovala lijepa Jelica.

I doista ona je bila divna djevojka. Roditelji su joj bili dosta imućni. Imetak im nije odpadao, jer su bili štedljivi, a za svakidanje potrebe imali su dovoljno dohotka od ribarenja, koje je u to vrijeme bilo obilno. Njihove dvije barke s dugim kljunom na provi, na komu se noću sijala plinska svjetiljka, da primami ribu, bile su poznate u Šibeniku i u Splitu, gdje su prodavali prekonoćni ribolov. Jelica se ponosila svojim blagom, prezirala siromašne svoje vršnjakinje, s kojim bi se često sastajala, kao da joj nisu ravne, a osobito je uživala mučeći mladiće.

VODOPAD PIVE KOD JAJCA
Naslikao Vl. Pintarić

Bila je neko vrijeme i u Splitu kod svoje tetke, i tamo je poznavala sva mjesta za zabave, obalu, kazalište, neke kafane, ali nije znala, da li ima crkve u tom gradu. A kad se je vratila na selo, postade mukom čak i roditeljima. Bila je jedinica, a nepametni roditelji ne uskraćuju ništa mezimčetu, koje najzad njima zagospodari.

Markovi su im roditelji bili susjedi i u prisnom prijateljstvu. Jelica i Marko rasli su zajedno kao djeca, igrala se, vozila po moru, bacala udicu za ribu, ali uvijek je među njima Jelica imala posljednju riječ, koja je više izgledala zapovijed nego molba. Marko je kao iz siromašnije obitelji uvijek bio obazriv i ponizan prema svojoj drugarici; glavno mu je bilo to, da bude uz svoju milu Jelicu, a za sve ostalo nije mario.

Trebalo je, da Marko izvrši vojničku službu. To je za nj bilo najtužnije vrijeme. Usamljenost na ratnim brodovima, daleko od svog rodnoga krša, od milog seoca bila mu je teška. Više je puta pisao Jelici, ali su odgovori na razglednicama bili kratki, iako mili.

Slika lijevo:
POGLED NA SARAJEVO
Naslikao Vl. Pintarić

Kada je svršio dužnost prema domovini, vrati se na svoj rad u krilu svoje male porodice. Ponovo se približio svojoj Jelici, ali kada se s njom porazgovorio, srce mu se steglo, zakrvarilo... u njoj je primijetio nešto gradsko, oholo, prezirno, što ga je duboko ranilo u srce. Njeno kaćiperstvo, želja, da je svi dvore kao bogatu baštinicu i da joj se klanjaju, zadaše mu tešku bol u duši i shvati, da je joj on suvišan.

Ipak on voli samo nju. Roditelji opaziše po njegovom licu i vladanju pretešku žalost, koja ga je morila i htjedoše, da nađu lijeka toj njegovoj ljubavi. Bili su na čistu, da od Jelice i Marka ne će biti ništa i da će on biti nesretan, te su pokušali, da mu nađu drugu drugaricu života, i baciše oko na divnu crnku, na kćer drugog susjeda, na Ružicu.

Ružica bijaše punana djevojka, vanredno lijepa i ljupka, sa zanosnim, djetinjastim posmijehom na koralnim usnama, koje su otkrivale niz snježnog biserja. Istina, bila je siromašna, ali prava radina domaćica. To im njeno siromaštvo nije smetalo, jer su i sami bili ubogi, jer je ona sa sobom nosila najbogatiji miraz: red u domaćinstvu i veselje u kući. Za Markovog odsustva u vojsci pokušali su, da istraže naklonost svojih susjeda u ovoj svojoj namjeri. Ružičini roditelji rado bi na to pristali, jer su u dno duše poznavali Marka, ali im djevojka na njihovo pitanje odgovori: »Taj mi je mladić najmiliji u selu, ali znam, da on voli Jelicu, pa ne ću da ogriješim dušu. Neka on bude sretan, pa makar ja ostala usidjelica do smrti, jer drugoga ne volim.«

Odista, da je tko dublje promatrao dobru Ružicu, bio bi opazio, kako ona uvijek vreba na Marka; traži da mu bude blizu; da sretne njegov pogled. Na igrankama vazda je bila vesela, kada bi se u kolu uhvatila za ruku ovoga mladića, koga je istinski i potajno ljubila. Oh! kako joj se je onda lijepo lice ozarilo rumenilom stida i uživanja! Ljubila je bez nade, ali se je opet ipak nadala, da joj ga koji nepredviđeni slučaj baci u njeno naručje, jer je svaka ljubav osnažena nadom!

Ljubila je kako znaju naše mlade primorke, da vjerno ljube, pa makar čuvale do posljednjeg dana života svoje rođeno i već pusto ognjište.

*

Marko je onog dana gledao i ne primjećujući one male talase ispod sebe. Na što je mislio? Na ljubav, koja mu se otimlje, na svoj nesretni život, na lakoumnu djevojku i kako mu ova ne će pružiti onu sreću, koju je odavna sanjao. Eto tu mu je pod nogama duboko more, grob mnogih ljubavi!... Pisat će joj posljednji pozdrav, pa će prestati te muke. Ne može bez nje, ne može da je gleda, kako se provodi s drugima, kako ga prezire, jer je siromah! A zašto je on bogac? Ne može li i on da se obogati, pa da se vrati sa stečenim blagom? Smrt bi mu sve otela čak i nadu, a nada ga može ohrabriti, pridržati u životu u poštenom radu. Što mu nedostaje? zdrav je i jak. Na more! na more! daleko od sela! Mnogi su se obogatili, pa zašto ne bi i on?!

I jednog lijepog dana nestade Marka. Niko ne zna, šta je od njega, pa ni njegovi roditelji, ni Jelica, koja je uživala, da se o njoj govori.

Ona je samo šaputala u društvu svojih drugarica: »Ah! bit će ga progutalo sinje more. Uvijek je sjedio na onom kršu dolje. Bio je stavio u glavu, da mu budem žena! Baš se dobro namjerio!... Da ja živim s njim, pa da gladujemo; nisam još luda! Prije dva dana vidjela sam ga na onoj hridi, tamo su našli i njegovu džepnicu, a od onda o njemu ni glasa, ni traga! Više ga nema!«

Povjerovali ljudi pa i roditelji našega Marka držali, da je Jeličino pričanje istina, te su uzaludno tražili tijelo. Bijedni roditelji oplakivahu ga mrtvoga, a s njima su još dva druga crna oka niz obraze ronila gorke i krupne suze. Ta su bila Ružičina.

Prošla je cijela godina. Jednog veljačkog dana jutro osvane strahovito tmurno, crni su se oblaci utrkivali gonjeni jakom jugovinom, a more postane mrko, namrgođeno. Valovi ubrzo postadoše ogromni, pokretali se s velikom brzinom, kao da se takmiče, koji će da jače udari na stijenu, koja ih vabi na megdan, a kada prvi na nju udari, razbije se u sitne kaplje, koje kao oblak vode pokrivaju svu unaokolo krševitu obalu.

Tutnjava udaraca talasa o nepokolebljivu hrid razliježe se strašno, bučno, nadaleko, a voda poslije neuspjele navale, povlači se stružući šljunak, dok je drugi val opet ne baci na tvrdi kamen. Toga je dana izgledalo, da to nije obična oluja na našem Jadranu, nego da su se svi morski bogovi zavjerili, da udruženim silama unište sve što nije more!

U selu Zečevu, u 9 sati ujutro, gore svijeće, da se vidi po kući, jer je mračno; ili su zapaljene za spas bijednih putnika, koji se u tom času nalaze na razljućenom i bijesnom elementu, na kome je svaka lađa, ma kako velika bila, prosta orahova ljuska, koja se sada nalazi na vrhuncu vala i dršćući mjeri ponor, u koji će sad nä upasti; a kada je već u dubini talasa, grozeći se pilji netremice u vodenu planinu, koja joj se približuje, da je svojom težinom skrha. Jadnog broda! malo će koji odoljeti padu strašnog vodenog tereta, koji se sagnut savija nad njim i prijeti mu smrću: rastrgnućem palube i rebara! A putnici?! Mornari i nemornari očekuju strašnu smrt, svi su blijedi u licu, psovka se protiv Boga više ne čuje, već topla, skrušena i žarka molitva; čine se savjeti za spasenje. Kapetan vezan uz katarku, da ga val ne odnese, daje zapovijedi, mornari slušaju klateći se po palubi, držeći se čvrsto za konope i gazeći do koljena u nabujaloj rijeci po kuverti, koja nosi sa sobom, sve što nađe, u more, a nije pričvršćeno o tijelo broda, i sve to uz groznu muklu glazbu eolske harfe užeta, koja izgleda, da svira posmrtnu koračnicu. Ostali su pak putnici

zatvoreni u mjestima pod palubom, kao u nemirnom, pokretljivom grobu, koji ih kotura, baca, svaljuje s jedne na drugu stranu! Grozno je! I naš Jadran zna kadikad da pobijesni!

Oko jednog sata popodne nastade prolom oblaka. Jaka je kiša udarila kao iz kabla. Sreća za onė, koji imaju još nade u život, jer će sada ta vodena sila s visine unekoliko utišati urnebes mora!

Uvijek žalosna Ružica cijelog se je tog dana molila za spas mornara i putnika, a naročito pak za dušu svog pokojnog Marka.

Njezin otac pod večer, kad je malko popustila kiša, ode do glavara sela po neku ispravu. Glavar, uglađeni bivši mornar, koji je više puta preplovio i Tihi i Atlantski Ocean, uživao je veliko poštovanje u selu i njegove su riječi uvijek bile uvažene. Imao je čak i radio.

»Dobra večer!« pozdravi Ružičin otac.

»Dobru Bog dao! Dobro došao, Pero,« od vrati glavar. »A jesi li vidio današnji »uragan«: bit će bilo i nesreće po moru! Poznam ja dobro tog našeg deliju! Primio sam baš jutros rano brzojav od brata kapetana, kako je spasio svoj brod u neki zaton, znaš onu njegovu »škunu«, i kaže još, da nije vidio takve ‚škontradure'.«

»Borme, gospodine, ovako šta nijesam ni ja doživio!« na to će Pero.

»Ja, jesam. Sjećam se, čekaj, kad je ono bilo, sad ću ti reći... aha! G. 1879. u Dubrovniku, baš ovog istog mjeseca. Znam, da je bio zadnji dan karnevala, a mi smo mornari otišli u grad, da malo plandujemo. Bili smo se usidrili u Gružu i iskrcavali daske iz Senjske Rijeke. Razumije se da u gradu nije bilo onoga puta nijedne maškare, pa ni karnevala. Po cijelom ti je gradu teklo more kao na ‚kuvijerti' od broda. Jesi li bio u Dubrovniku?«

»Nijesam dalje od Splita.«

»E pa dobro. Tamo su ti gradski zidovi sa strane otvorenog mora visoki jedno dvadesetak metara, a ovi su sagrađeni na visokim stijenama, koje strše iznad mora opet najmanje dvadeset metara. Preko sve te ograde prema pučini, valovi su se premetali u grad preko vojničkog »ošpedala« na Jezuitima, pa po onoj velebnoj »skalinadi«, na pijacu, gdje ti je sad Gundulićev spomenik, i tako tekle rijeke mora kroz gradske ulice. Ti ne znaš za Porporelu; to ti je kao mali rât sa »lanternom« na ulazu u malu dubrovačku luku; taj je rât sagrađen od velikih kockastih kamena, a prema otvorenom moru još ti je nasip stijena za obranu tog râta.

Na toj ti je dakle Porporeli bio kamen od sedam tona, vezan gvožđem za drugo ogromno kamenje, a more ti ga onaj dan istrgne, odvali i baci na dva metra daleko. Sve sam to vidio ovim svojim rođenim očima. Na tom ti je kamenu, postavljenom opet na njegovo mjesto, sve to napisano.«

»Uh! što je to moralo biti strašno! A je li bilo nesreća na moru?«

»Za četrnaest brodova nije se nigda doznalo, šta je bilo od njih. A i moj je radio javio iz Zagreba, da je strašno vrijeme vladalo oko Dubrovnika, ovdje na Planki i po cijelom Jadranu. Da je neki talijanski parobrod, koji je ušao, da se spasi, u Šibenik, kazivao, da je vidio brik »N a d u« iz Sušaka, gdje putuje k sjeveru, i da ga je oluja sigurno zatekla nasred mora. Borme, ne bih se htio naći na njemu! — A sada, Pero, eto ti isprava, koju si tražio.«

»Hvala vam i laku noć!«

Ružičin se otac vrati kući žalostan misleći na sudbinu onog nesretnoga brika. Primorac duboko osjeća tešku sudbinu svojih drugova, iako ih ne poznaje.

Ružica ga kao obično dočeka s večerom, preko koje joj on ispriča, što je čuo od seoskoga glavara.

To je pričanje još jače ožalostilo dobro djevojačko srce. Ružica je mislila na onaj jadan brod »Nadu«, na njegove mornare. Tko zna, što je sada od njih? Je li i njih progutalo nezasitno sinje more, kao nekoć njezinog Marka, na koga je neprestano mislila? Oh! to more često pokazuje svoje lijepo lice, te razgaljuje srca, a u svom bijesu odjednom zavija u crninu mnoge porodice.

»Hajde, moja Ružice, spavati. Ja znam, ti ćeš cijelu noć misliti o nesretnom briku, sanjat ćeš grdne stvari! Umiri se i misli na što drugo!«

I zagrli svoju miljenicu, da je utješi.

Oko četiri sata ujutro Ružica sva usplahirena dotrči k ocu, koji je još spavao, probudi ga drmajući krevetom i vikne mu:

»Ustani, tata, Marko me zove!«

»Što ti je, kćeri?! Jesi li poludjela? Gdje ti je Marko? kakav Marko! Pa znaš, da se je još lani utopio.«

»Hajdemo, tata, dođi i ti! hajdemo mu u pomoć, zvao me je tri puta: ‚Ružice, Ružice, spasi me'!«

»Ne budali, molim te. A kuda ćeš sada?«

BISKUP LIŠAVA ŽUPNIKA MONTMOULINA BILJEGA SVETOGA REDA, IZAKAKO JE ŽUPNIK OSUĐEN KAO TOBOŽNJI UBOJICA, JER RADI ISPOVJEDNE TAJNE NIJE MOGAO OTKRITI PRAVOGA UBOJICU
Prizor iz filma „Ispovjednikova tajna"

»Na more!«
»Pa šta ćeš na more?«
»Da ga spasimo! Utopit će se! Zvao me je!«
»Hoću, ali mi prije ispričaj, kako ti je to došlo u glavu.«
»Sanjala sam brik ‚Nadu'.« Sav je bio upropašćen, nije više imao gornje dijelove katarka i tonuo je. Tada vidim Marka na krmi broda, nekako je bio silno velik, neprirodno velik, ali on... on! U ruci je imao bijelu maramicu, pa mi domahuje i viče: »Ružice, spasi me!« Probudim se i stanem se odijevati, kada još kroz prozor sa strane mora čujem dva puta, da me jednako dozivlje istim riječima, ali sve slabije. Hajdmo, hajdmo odmah, tata, da ga spasimo, ako je još na vrijeme. Hajde brzo! Ja ću odriješiti barku, uredit ću vesla, a ti se žuri.«
»Bijedna moja mala, to ti je samo san!«
»Ako ne ćeš, a ja ću sama! Zbogom!«
Otac ustane, obuče se i poleti za njom. Stigao ju je u času, kad je ona htjela, da se veslom odgurne od obale sa svojom barkom.
Krik »Nade« velika jedrenjača s dvije katarke nalazila se tog strašnog dana usred Jadrana, bez nade da ikad više vidi spasiteljicu luku.
Prije svoga odlaska iz Sušaka kapetan u isti mah i armatur, t. j. vlasnik broda, izmijeni bivše mornare s novim, jer su dotadašnji spremali štrajk nadnice radi, te je tako dobio nove, svježe sile. »Nada« je iz Senjske Rijeke krcata gredama otplovila bila u Cardiff u Engleskoj, da na povratku donese iz Engleske velik tovar ugljena za Rijeku.
Putovanje je bilo sretno, iako dugo, sve do onoga kobnog dana, kada se je taj veliki brod nalazio na visini Splita, ali daleko na otvorenom moru. Ta ga je silna oluja tako salomila, da je voda počela uveliko prodirati. Kapetan je uvidio, da mu nema spasa, osim ako mu s pumpama ne pođe za rukom, da održi brod na morskoj površini. To je bilo skoro nemoguće radi težine ukrcanog ugljena. Neprestano se je radilo oko izbacivanja vode iz nutrine. Za nesreću se slomi gornji dio prednje katarke i tako udari u leđa nekog mornara, da su svi mislili, da je mrtav. Kada je kapetan opazio, da bura jenja, da ne bjesni kao prije i da će se uskoro i utišati, pozove k sebi najmlađeg mornara, koga je bio zamilovao radi odanosti, spremnosti u službi i isprobanog poštenja, te mu reče:
»Biseriću, uzmi u čamac ovog svog nesretnog druga. Preporuči se Bogu i idi prema Splitu, da ga predaš u bolnicu, ako preživi. Bura eto sada popušta, tebi će biti lakše nego nama, koji ostajemo, jer imaš nade, da stigneš, a mi je nemamo, jer voda prodire. Vidim, da mi brod tone. Sve ćemo pokušati, da se spasimo. Predajem ti još u tvoje poštene ruke svoju ušteđevinu mnogih i teških godina i svoje pomorske sprave. U omotu ćeš naći moju adresu. Ako doznaš, da smo još živi, poslat ćeš mi što ti sada predajem, ako pak saznaš, da me nema više među živima, a ti onda uživaj sve što je bilo moje, jer ja nemam nikoga na svijetu. Uzmi sa sobom i svoje stvari, svoju uštedu i živi sretno, ako ti Bog da! Zbogom! Idi!«
Biserić poljubi kapetana u ruku, na koju kane topla suza i odmah izvrši njegovu zapovijed.
Tako se Biserić nađe usred pučine u čamcu sam s unesrećenim drugom. Dugo je veslao, dok je mogao, ali ga sile izdadoše i padne od umora. O sutonu prene se i nađe se sam u čamcu. Pogleda okolo sebe po moru, ali nigdje traga bolesnog mornara. Je li ga val odnio? Je li pao sam u vodu? Nikada nije doznao. Ponovo pogleda na pučinu, odakle se je bio uputio: ni »Nadi« traga nije bilo. Valovi i vjetar su međutim dalje tjerali čamac prema sjeveru.
Dugi, tromi, zaobljeni, ali još dosta visoki talasi mrtvog mora smetali su brzini barke, koju su pokretale četiri snažne ruke i ujedno sprečavali pogled na daljinu, pogotovo kada se traži sitnica: čovjek...! Ružica je držala neprestano uperene oči pred sobom na onu valovitu, nedoglednu površinu, a njena duša i njeno srce davahu joj neku nadčovječansku snagu, koja se nije mogla zamisliti u onom nježnom tijelu. Tražila je nešto: neki čamac, neku dasku, neko čeljade, koje se bori smrću. Ali ništa! Pustoš, pa pustoš! A gdje joj je Marko? Marko, koji ju je zvao?!
Vozili su dva dobra sata u pravcu zapada, ali nada u srcu Ružice ne popusti: ona je sigurna za onaj glas, glas u pomoć! — Tko pozna život pomoraca i primoraca, lako će se uvjeriti, da duše ovih prostih i umiljatih ljudi imaju često čudnih slučajeva telepatije ili kojega drugoga duševnoga nagona, ma kako ga zvali, koji ih tjera na velike napore i žrtve za svoje ili tuđe dobro ili ih ravna u njihovim odlukama.
»Prestani voziti. Ružice, umorna si.«
»Nijesam, tatice.«
»Ali vidiš, da na moru nema ničesa.«
»Ja sam ga čula.«
»Ne budi takva; vratimo se, poslušaj me!«
»Još samo malo.«
»Ne! Vratimo se, dosta je uzaludnog napora.«
Krasna i dobra Ružica spusti glavu i veslo i padne na sjedište. Ono je zlatno srce kucalo u grudima kao srce ulovljene ptičice u vašim rukama. Svršeno je, nema njega, a ipak zna, da ga je čula. Možda je ipak on tu negdje, a ona treba da se na zapovijed oca vrati!
Sat kasnije podigne svoje zaplakane oči, kao da hoće, da još jednom pregleda ono neizmjerno more. Odjednom upilji pogled prema sjevero-istoku, zagleda se i vikne:
»Tamo, tata, tamo! Daj mi veslo!«
»Šta ti je sad?!«
»Eto gledaj onamo iza Maslovnika! Ne vidiš li ono drvo, što se podiže i spušta po valovima.«
»Ne vidim! Aha! eto sad sam nešto vidio, pa to nije barka.«
»Mali je to čamac. Čini mi se, da je pun vode. Hajdemo!«
Okrenuše tim smjerom. Ružica nije više skidala oka s onog predmeta, koji se je crnio na valovima, koji je svaki čas iščezavao i pojavljivao se.

RADNIK LOSER ISPOVIJEDA ŽUPNIKU MONTMOULINU, DA JE UBIO GOSPOĐU BLANCHARD. SUMNJA JE IZA NJEGOVA BIJEGA PALA NA ŽUPNIKA, KOJEGA JE LOSER VEZAO ISPOVJEDNOM TAJNOM, DA ŠUTI O UBOJSTVU

Prizor iz filma „Ispovjednikova tajna", koji je rađen prema istinitom događaju i Spillmannovu romanu „Žrtva ispovjedne tajne"

Poslije sata napornog rada stigoše do nekog čamca napunjena morem, ali se u njemu nije vidjelo nikakvo ljudsko biće. Ružica je već rukom na dohvatu te unesrećene barčice, pogleda unutra i kao izvan sebe skoči u nju vičući:

»Oh! Marko moj! Eto me, došla sam ti!«

I baci se na onesviješćenog čovjeka, čija je glava ležala na sjedištu veslača. Otac spazi ime na čamcu... »Nada«. Uskoči i on u nj vukući za sobom konopac svoje barke. Razrogači oči i vidje polumrtvog mladića. To je bio baš naš poznati Marko Biserić.

Nova je sila zahvatila mišiće zlatne Ružice, koja je sada izgledala sva preporođena. Barka je pod učinkom sretnih veslača, sada skakutajući po valovima, kao da igra od veselja,

okrenula svoju provu prema selu. Mila je djevojka neprestano gledala bolesnika, kome nije mogla pružiti nikakve pomoći, osim žarkim fluidom svojih zaljubljenih očiju, što je on i osjetio, jer se je prije nego što su stigli do stjenovite obale povratio k sebi i kliknuo:

»Oh! Ružice!... oh! barba Pero!« Tako je on još iz djetinjstva zvao Ružičinog oca.

I opet spusti umornu glavu na ‚šešulu', koju su mu bili podmetnuli, da počiva.

Marka su odmah prenijeli u očinsku kuću. Cijelo je selo govorilo o njegovom čudnom spasenju, a poslije i o njegovom ušteđenom novcu. Jelica, koja je bila prisiljena, da se uda za jednog žandara sa službom u selu, grizla je od zavisti svoje omašćene usne.

Ružica je svaki dan sa svojim ocem išla Marku u posjete i dvorila ga kao mila sestra, pomažući staroj bolesnikovoj majci u njegovanju jedinca. Marko je pratio svaki pokret dobre djevojke i gledao u one blage, crne oči pune sjaja, koje su mu povraćale izgubljeno zdravlje.

Poslije Uskrsa, dana veselja, bilo je vjenčanje, kome se je radovalo cijelo selo, osim jedne duše, pune bijesa; a godinu dana kasnije prvorođenče nazvaše »Ljubo«!

Film

ŽRTVA ISPOVJEDNE TAJNE

Još uvijek smo pod dojmom katoličkih filmova prikazivanih ove godine, onamo iza »Uličnih pjevača«, »Oca Vojtjeha«, i »Župnika iz Kirhfelda«, jer su oni bili doživljaj za nas i za našu sredinu, prošavši triumfalno našim kinematografima. Kako smo u prikazu o »Župniku iz Kirhfelda« napisali pohvalu austrijskoj filmskoj produkciji, koja se pod uplivom vlasti sve više usmjerivala pod okrilje katoličkog morala, tako isto moramo s mnogo žaljenja sada napisati nekrolog, jer izgleda da će težnju za moralnijim filmovima zamijeniti težnja za službom »mita krvi i rase«.

Novi katolički film, koji se ovih dana daje u Zagrebu, je film župnika, koji je, vezan ispovjednom tajnom, radije pošao na robiju i smrt, nego da se ogriješi o taj sveti i veličanstveni fakat katoličke vjere. Film je »Ispovjednikova tajna« izrađen prema poznatom romanu »I s u s o v c a S p i l l m a n n a. Župnik Montmoulin u župi Saint Victoire-a, gradiću u lijepoj udolini Francuske, čovjek je, za kojega njegovi protivnici, kad upoznaju njegovu veličinu, kažu, da nije za današnje vrijeme, koje je tako podlo i neiskreno, kojemu je pokretni motiv najčešće mržnja, jer on je utjelovljena ljubav, osobito ljubav prema siromasima. Ona je tako velika, da je državni tužilac, na sudu, pred kojim je kao zločinac optužen župnik, a triumfira ubojica Loser, smatra nenormalnom, dakle neshvatljivom za njega i dolazi do pomisli, da bi župnik mogao biti ubojica — iz prevelike revnosti za siromake. Tu je masonski duh u riječima državnog tužioca podlo prebacio na svećenika uvjerenje, da cilj posvećuje sredstva.

Doduše sve su činjenice govorile protiv župnika. Gospođa Blanchard je naveče otišla od njega s mnogo novaca, a ujutro su je našli — mrtvu, probodenu kuhinjskim nožem. Zvonar, Loser dobio je dan prije dopust i otputovao u Marseille po privatnom poslu. Istina, stara župnikova gospodarica tvrdi, da je zvonar ubojica i da ga je iste večeri vidjela, ali ona je više dobra žena, koja vjeruje u nevinost župnikovu i krivnju zvonarevu, nego pouzdan svjedok, jer zvonar ima svoj alibi — kupio je kartu za Marseille i u vlaku napravio izgred, da ima svjedoke, ali — nitko ne zna, da je on poslije toga iskočio iz vlaka, vratio se u župni dvor, nožem priklao staru gospođu — i s novcima nestao. Uz staru gospodaricu mogao bi Loserovu prisutnost u župnom dvoru ove fatalne noći posvjedočiti još jedini — pas, ali njega sud ne priznaje. I tako je župnik osuđen na smrt, a pomilovan na doživotnu robiju. Nevini svećenik doživljuje, da ga vlastiti biskup lišava biljega svetoga reda i šuti, jer ga veže veza ispovjedne tajne od onoga časa, kad je ubojica kleknuo pred njega i priznao zločin iste kobne noći, kad je stara gospođa izdahnula u drvarnici župnoga dvora.

Savjest je ipak u čovjeku glas duše, Boga i Loser jednoga dana priznaje svoju krivnju, a župnik se vraća među svoje, i govori im o — ljubavi!

Ovo je možda »najkatoličkiji« film dosada, a veličina problema, koji obrađuje, zaslužuje da bude gledan, ne samo zato, jer je dobro obrađen, nego i stoga, što će vjernicima razbiti mnogu predrasudu.

F. Rubina

Slika lijevo:

ŽUPNIK MONTMOULIN, GOSPOĐA BLANCHARD I UBOJICA LOSER, GLAVNA LICA U FILMU „ISPOVJEDNIKOVA TAJNA"

RUŽE ZELENOG OTOKA

ROMAN IZ IRSKE PROŠLOSTI — NAPISAO SAMUEL LOVER (Nastavak)

»Već će ponovo ustati,« mirno reče drug i pojaši dalje. Mr. Dixon je međutim, premda je bio oduševljen lovom, mislio, da su i druge stvari na to svijetu upravo tako vrijedne, da o njima treba voditi brigu, kao i lov. Imao je srce, što se o mr. Ransfordu nije moglo kazati. I premda su psi plačljivo lajali i javljali, da su lisici iza repa, on je povukao uzde, kad je vidio, da je djevojka pala te odjahao prema njoj, dok su ostali lovci jurili za sucem Ransfordom.

Mr. Dixon je skočio s konja. Trajalo je prilično dugo, dok je umirio konja, koji je neustrpljivo i uzrujano hrzao i kopao želeći odjuriti za ostalima. Dok se životinja nije smirila, nije mogao k Mary. Zatim je bacio uzde preko ruke i kleknuo, da digne onesviještenu djevojku. A kad je vidio, da ne će odmah doći k svijesti, odveo je konja ka golovom stablu i privezao. Zatim se požurio natrag k Mary.

Oprezno ju je dignuo i odnio k potoku, gdje ju je poškropio vodom. Tamne kose, koje su se spustile niz vrat, pravile su je blijeđom. Nakon što ju je poškropio, polagano se u nju vraćao život. Polagano je otvorila oči i začuđeno gledala oko sebe. A kad je opazila mr. Dixona, prestrašila se i htjela kriknuti. Ali je bila tako slabašna, da joj se mjesto krika izvio iz grudiju samo dug uzdah. Mekan glas, kojim ju je oslovio dobar čovjek, ojunači je i nakon nekoliko vremena progovori nekoliko riječi, iz kojih je mr. Dixon zaključio, da je proživjela nešto strašno. Molila ga, neka je čuva, neka je štiti.

»Hoću, hoću, samo umiri se, jadna moja djevojko,« reče joj mr. Dixon i pogladi po glavi.

»Vratio vam Bog, gospodine. Zar me uistinu ne ćete ostaviti samu?« zašaputa ona.

»Ne ću, ne boj se ništa!

»Jesu li otišli?« zapita ponovo i plašljivo pogleda u dolinu.

Mr. Dixon je mislio, da se je prestrašila ispred pasa, kao i njegov drug, i jer je gledala onamo, kuda su otišli, odgovori:

»Da, pasa nema više.«

»O, ta nijesu bili psi, kojih sam se prestrašila, oni su me spasili. Kad danas ne biste bili u lovu, bila bih za uvijek izgubljena.«

Sudac je polagano doznao uzrok njenoga straha: Upitao ju je, kako se zove. Kad mu je rekla, upitao ju je, nije li Rory O'More možda njen brat.

»Da,« žalosno će ona, »ali ja više nemam brata,« i stala je plakati.

»Otkud to znate,« mr. Dixon će.

»Oh, bojim se, da su ga ubili! Priznali su mi to skoro u lice.«

Sudac nije znao, što sve to znači, i stao ju je ispitivati. Mary je polagano rekla sve, kako su Shan i kotlokrpa razgovarali.

Kad je toliko došla k sebi, da je mogla ustati i hodati, otpratio ju je dobri Dixon do sela, gdje je našla poznanika, koji ju je otpratio kući, jer se bojala ići sama. Tako je strašan bio doživljaj s Reganom.

Mr. Dixon je odlučio, da će sve to, što je Mary kazala, zapitati i da će je zaprisegnuti. Zato je narednog dana došao s drugim sucem i Sweenyem u udovičinu kuću.

Kad su napuštali kuću, primijetio je Sweeny, da bi ova Maryna priča mogla biti samo doskočica, kojom hoće sumnju, što je pala na Rorya, prebaciti na drugoga. Ali je mr. Dixon rekao, da to nije moguće, jer je imenovala krivce.

»A kako možete znati, da govori istinu?« primijeti zloban malen odvjetnik, koji je Rorya zbog onog nadgrobnog spomenika tako mrzio, da je mrzio svakoga, koji je nosio to ime.

»Regana i kotlokrpu moramo uhapsiti,« predloži mr. Dixon.

»Ako ih nađete,« Sweeny će.

»Dobro, ako se sakrivaju, »dokaz je, da su krivi.«

»Svi zajedno su ustaše,« reče mr. Ransford, »i dok ne očistimo zemlju tih skotova, ne će biti mira.«

»Imate pravo,« javi se Sweeny.

»Ali ja ne mislim tako loše o njima,« mr. Dixon će, »i to, što je djevojka iskazala, ne čini mi se izmišljeno. Regan i kotlokrpa moraju što prije pod ključ.«

KATOLIČKA KATEDRALA DUHA SVETOGA U CARIGRADU
Iz knjige o. Petra Vlašića „U gradovima Apokalipse“, koju je izdala „Dobra Štampa“ u Sl. Požegi

Odmah iza tog događaja poslala je vlast svoje ljude u Reganovu kuću, ali Regana nijesu našli. Tražili su ga posvuda, ali uzalud. I Salamuna, koji nije imao svoje kuće, su tražili. Ljudima je bilo naloženo, neka ih uhapse, gdjegod ih dobiju. Ali lukavi Salamun znao se dobro kriti. I nitko im nije mogao dati niti najmanji mig, kuda se veru.

Na svećenikov savjet, neka pogledaju u samotnu kuću, gdje je Salamun ležao u bolesti, otišlo je nekoliko ljudi onamo. Kuća je bila napuštena. Našli su tragove, koji su svjedočili, da su prije kratkog vremena u njoj stanovali ljudi.

XXXI
RORY NA MORU

De Lacy je one večeri, kad je prispio na obalu, unišao u nisku osamljenu ribarevu kućicu i ondje čekao De Welskeinovu jedrenjaču. Osjećao se napuštenim, jer se odijelio od onih, s kojima je u posljednje vrijeme živio te ih zavolio. Ribareva je obitelj uzalud nastojala, da ga razvedri. Budući da je htio biti sam sa svojim mislima, pošao je rano na počinak.

Dok je sutra De Lacy disao svjež morski zrak na otvorenoj obali, ležao je Rory nekoliko milja daleko zarobljen u tijesnoj kućici, gdje ga je dim skoro ugušio. Glavom mu se vrzle posve druge misli nego De Lacyu. Rorya i Scrubbsa čuvali su tako budno, te nijesu mogli ni misliti na to, da pobjegnu. Rory je vidio, u kakvim je rukama, i znao, da je nemoguće pobjeći. Ako je mogao nadmudriti zablenutog zastavnika, jednostavnog podčasnika i zaljubljenog pukovnika, kriumčare ne može, jer su ovi bili upravo takvi majstori, kad se radilo o preskakanju plotova, kao i on sam. I zato se odvažno pokorio i čekao, što će doći.

Misli su mu letjele kući k majci i sestri. Znao je, kako im je teško, što ga nema. To mu je bilo gore, nego li sve drugo. Kad je dan bio pri kraju — Roryu se činilo, da je to najduži dan u njegovom životu — odveli su njega i Scrubbsa u tami na morsku obalu i ukrcali u malen ribarski čamac na jedra. Sakrili su ih u prednji dio čamca, u prostoriju, za koju nije znao nitko osim zapovjednika i još nekojih. Rory, koji je uvijek imao otvorene oči i uši, čuo je, kako se spremaju, da otplove na široko more. Uzalud je ispitivao, što će učiniti s njime; jedini odgovor, koji su mu dali, bio je kao obično: »Jezik za zube!«

Međutim je De Welskein pošao u ribarevu kućicu, gdje je čekao De Lacy, i javio mu, neka se spremi, jer će u noći otputovati.

»Jedrenjača je dakle kod obale, zar ne?« upita De Lacy.

»Ne, gospodine, nego nekoliko milja vani na moru. Do nje ćemo veslati u ribarskom čamcu.«

Kad je zanoćalo, pozvali su De Lacya i De Welskeina. Oni su se odmah zatim ukrcali. Dignuli su jedra i otplovili na otvoreno more.

I De Lacy, obavijen u svojem ogrtaču, bio je čitavu noć na krovu, jer mu je zbog mirisa po ribama, duhanu i staroj vodi u kabini bilo nesnosno. Kad je s kriumčarom pošao na jedrenjaču, savjetovao mu je De Welskein, neka pođe na počinak. A jer De Lacy nije htio odmah tako učiniti, šaljivo je primijetio kriumčar, koji je imao zadaću, da Rorya i Scrubbsa sprema na jedrenjaču, a da De Lacy to ne opazi, da je kao kapetan apsolutni gospodar na svojoj lađi i da se zato mora pokoriti njegovoj zapovijedi te poći u donje prostorije. Ponudio mu krevet u svojoj vlastitoj kabini.

Kad je De Lacy bio odozdo, doveli su na jedrenjaču Rorya i Scrubbsa. Razapeli su sva jedra i lađa je čvrsto i brzo odjurila prema Francuskoj.

»Jesi li veoma bolestan?« nagovori jedan crnac Rorya, koji je bolovao od morske bolesti.

»Nijesam ni za što,« zajauče Rory.

»Jedi malo i bit će ti bolje!«

»Oh, dalje, dalje, za Božju volju!«

»Ovo je vrlo dobro i masno je!

Kad je samo čuo ime mast, već se Rory okrenuo želudac.

Crnac mu se smijao, kao što se svi mornari smiju onima, koji nijesu navikli na more te ih uslijed ljuljanja lađe napada morska bolest. A jer se s Roryem već malko našalio, nije mu više nudio jelo, nego ga nagovarao, da gucne malko rakije.

»Ostavi me, da umrem, i ne draži me!« molio ga jadan Rory.

»Ne budi lud!! Rakija je vrlo dobra; najbolje sredstvo proti morskoj bolesti. Hajde, hajde, bedače, otvori usta . . . tako! Rakija pomaže, kažem ti,« i izlije mu malko rakije u grlo.

Kap rakije je Roryu učinila dobro.

Kad je narednog jutra Roryev crni prijatelj ponovo došao i donio doručak, jedrenjača je mirnije plovila. Rory je već lakše podnio pitanje, hoće li što jesti.

»Pokušaj malko,« reče crnac.

»Skoro da se i bojim,« Rory će. Jelo ga je već mamilo.

»Ne boj se ništa. Danas ne ćeš više biti onako bolestan kao jučer. Tvoja lica nijesu više tako bijela i tvoje oči nijesu kao oči mrtve ribe. Kušaj malo i vidjet ćeš, veoma je dobro. Znam, da je dobro, jer sam sam priredio,« smijao se crnac i pokazivao svoje bijele zube.

»Vratio ti Bog! Jesi li to priredio za mene?« Rory će.

Crnac je zarežao: »O, ne, ne, tako rado nemam štakora sa suhe zemlje! Ja sam kuhar i kuham za sve tako, da je pravo . . .«

»No, ja sam ti uza sve to zahvalan. Bi li mi mogao kazati, kako je mr. De Lacyu?« zapita Rory.

»Zar je onaj gospodin, koji je došao s kapetanom, mr. De Lacy?«

»Da.«

»O, njemu je sada dobro. Isprva je bio malko bolestan, ali sada je more mirno — sad smo blizu

zaljeva. Njemu i kapetanu odnijet ću domalo doručak. Hajde, uzmi još malo!«

»Ne, hvala gospodine,« Rory će. »Zar ćeš ti odnijeti doručak kapetanu i mr. De Lacyu?« nadoda.

»Da. Ja ih poslužujem. Ja sam kuhar, crnci su uvijek kuhari.«

»Vrag daje kuhare...« sjetio se Rory i nije se mogao uzdržati od smijeha.

»Zašto se smiješ?«

»Smijao sam se, jer sam pomislio, kako je čudno, da dobiješ prijatelja ondje, gdje mu se najmanje nadaš, u najvećoj tuđini. Daj mi još gutljaj rakije, molim.«

Tad se je čulo, kako netko zove: »Scipio!«

»Gospodin me zove,« Scipio će i okrene se.

»Daj mi ruku, prije nego odeš,« reče Rory, koji je pograbio crnčevu ruku. »Daj mi ova tvoja dugmeta, a ja ću ti dati svoja, i tako ćemo imati uspomenu jedan na drugoga.« I uzeo je jedno dugme s crnčevog rukava, a na nj postavio jedno, koje mu je dao De Lacy. Zatim je Scipio nestao, jer su ga već drugi put zvali.

»Posluži li me sreća i zapazi li mr. De Lacy dugme na rukavu crnčeve košulje, bit će sve dobro,« mislio je Rory, kad je Scipio otišao.

De Welskein je naručio crncu, da mu donese doručak. I u De Lacyu, kojega je morska bolest ostavila, kad su prispjeli u mirnije vode, probudio se tek. Bio je gladan. Kad je crnac, koji im je donio ukusan doručak, u jednoj ruci držao posudu, a drugom ispred De Lacya pomicao prazne tanjure, da napravi mjesta, pao je De Lacyev pogled na dugme na crnčevu rukavu. Odmah ga je prepoznao.

»Gdje si dobio ovo?« brzo zapita De Lacy.

»Što?« javi se De Welskenin i prodirno pogleda svojim tamnim očima De Lacya, jer nije mu izbjegnulo, kako je De Lacy žurno upitao crnca.

De Lacy je odmah uvidio, da je njegovo pitanje pobudilo sumnju u De Welskeinu. Zato je brzo odgovorio:

»Govedinu, mislim. Gdje si dobio ovu dobru govedinu?«

»Gdje? U Irskoj. Čemu se tako čudile?« vrebajući zapita De Welskein.

»Mislio sam, da na lađi nemate drugo osim slanog mesa,« odvrati De Lacy, koji je vješto zaokrenuo razgovor na drugu stranu. Kad je doručak završio, pošao je na krov i vidio, da su već blizu zemlje. Ono, što je ugledao dolje kod doručka, nije mu išlo iz glave. Razmišljao je, kako je crnac došao do dugmeta, koji je dao Roryu više milja daleko od obale dva dana, prije nego li se je ukrcao. De Lacy se nije sjećao, da bi tog crnca vidio na ribarskom čamcu.

Kad su zaokrenuli oko malenog poluotoka, koji je stršio u zaljev, ugledao je De Welskein fregatu, koja se ljuljala u pristaništu, i prstom pokazao: »Ondje je ‚La Coquette'.«

»Istina je!« živahno klikne De Lacy.

»Zašto ste tako veseli, monsieur?« upita De Welskein, koji De Lacya nije više puštao s oka.

»Ako je to ‚Coquette', onda je njen kapetan moj prijatelj. Poći ću onamo, da ga pozdravim.«

Kad su se približili lađi, vidjeli su, da je De Welskein bio u pravu, jer je to zaista bila »La Coquette«. S jedrenjače spustili su čamac i De Lacy je pošao na fregatu, gdje je na krovu našao kapetana. Prijatelji su se srdačno pozdravili. Nakon što je De Lacy u nekoliko poteza opisao prilike u Irskoj, rekao je također, zašto se vraća u Francusku. Naposljetku je prijatelju povjerio svoju sumnju na De Welskeina, da ima u šakama njegovog prijatelja, i zamolio ga, da mu pomogne.

»A zašto ne bi jednostavno naredio, da ti ga preda?«

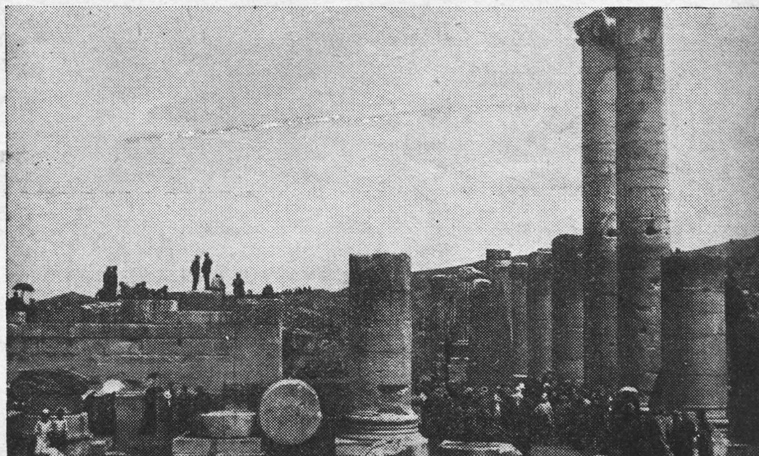
»Zaboravljaš, da je to njegova vlastita lađa i da sam na njoj bio samo putnik i da je njen vlasnik veoma opasan čovjek. Zato mi se čini, da će biti bolje, ako ništa ne kažem, dok ne uzmognem nešto učiniti. Pred topovima »Coquette« bit će međutim gospodin De Welskein vanredno uljudan, osobito, kad dozna, da je njen kapetan moj prijatelj.«

»Oho, takve je vrsti dakle taj čovjek! No, onda ćemo brzo urediti ovu stvar,« mirno će kapetan i naredi, da se spremi čamac, u koji je stupio zajedno s De Lacyem. Veslali su ravno u pristanište, gdje se kriumčareva jedrenjača već usidrila. Nije dugo potrajalo, već su s De Lacyem bili na De Welskeinovoj lađi.

»De Welskein,« kratko će De Lacy, »želim govoriti s Roryem O'Moreom.«

»S Roryem O'Moreom?« ponovi De Welskein i pričini se, kao da ga je presenetilo pitanje.

(*Nastavak na strani 588.*)

Slika desno :
RUŠEVINE KATEDRALE U MALOAZIJSKOM GRADU SARDU
Iz knjige o. Petra Vlašića „U gradovima Apokalipse", koju je izdala „Dobra Štampa" u Sl. Požegi

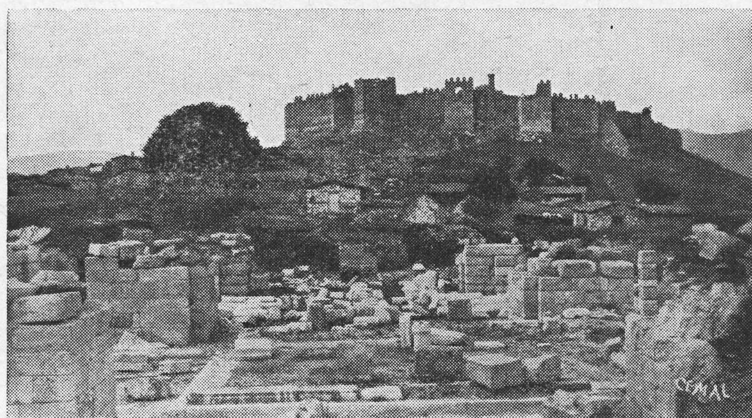

SMIRNA, JEDAN OD NAJZNAMENITIJIH GRADOVA MALE AZIJE
Grad se turski zove Ismir, broji preko 100.000 stanovnika te je važna maloazijska luka na Egejskome moru

KROZ MA

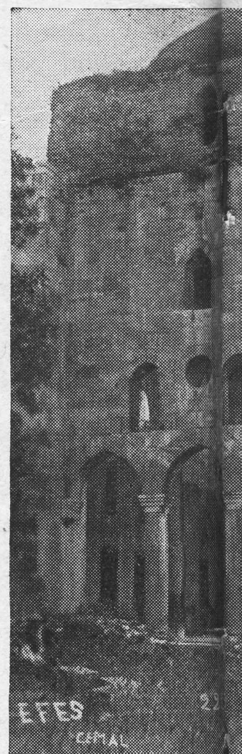
PRIGODOM KNJIGE „U GRADOVIMA AP

Jedna vrlo vrijedna i vrlo lijepa knjiga, koju Dobra Štampa u Požegi, opisuje nam putov gradovima Apokalipse sv. Ivana Evanđeliste. među njima su najvažniji Smirna, Efez i Pe pored slike grada Bruse, gdje su na brdu Oli njaci. U tim nam se gradovima i njihovim maloazijskih krajeva. U njihovim ruševinama

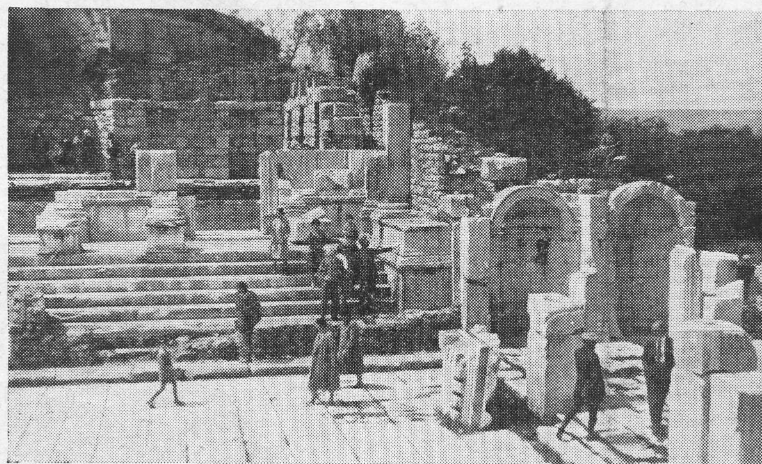

RUŠEVINE CRKE NAD GROBOM SV. IVANA EVANĐELISTE U EFEZU, GRADU NJEGOVE SMRTI
Na brežuljku je tvrđava iz bizantinskog doba

Knjiga „U Gradovima Apokalipse“ prva je hrvatska knjiga o maloazijskim krajevima te nadopunjuje ona djela, koja već postoje u hrvatskoj književnosti o Svetoj Zemlji.

PROČELJE BAZILIKE M

RUŠEVINE SVETIŠTA U NEKADANJOJ BAZILICI MAJKE BOŽJE U EFEZU

RUŠEVINE BAZILIKE SV. IVANA

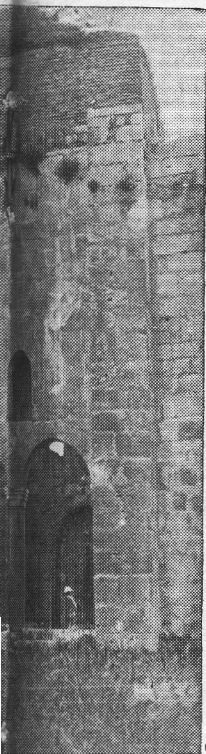
LU AZIJU

APOKALIPSE" OD O. PETRA VLAŠIĆA

ji je napisao o. Petar Vašić, a izdala ju je
oranje i doživljaje po Maloj Aziji, i to po
e. Tih apokaliptičkih gradova ima sedam, a
Pergam, iz kojih ovdje donosimo niz slika
Olimpu živjeli mnogobrojni sredovječni pusti-
im ruševinama ukazuje doba najveće slave
a pokopana je i sva njihova veličina i slava.

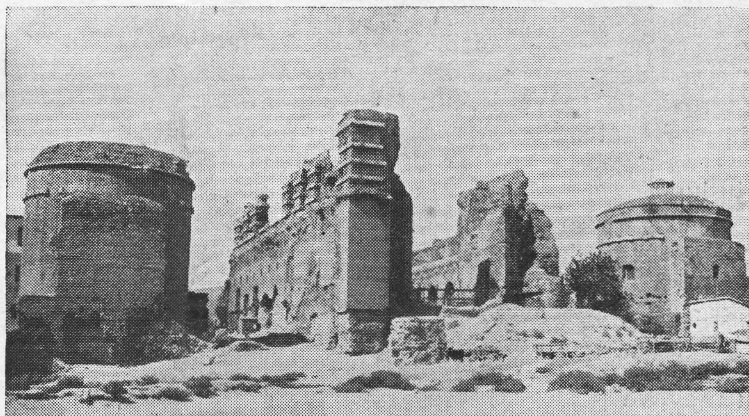

MALOAZIJSKI GRAD BRUSA NA PODNOŽJU OLIMPA
Kažu, da je sagrađen na poticaj slavnoga kartaškog vojskovođe Hanibala. Tu su u jednoj džamiji pokopani prvi turski sultani

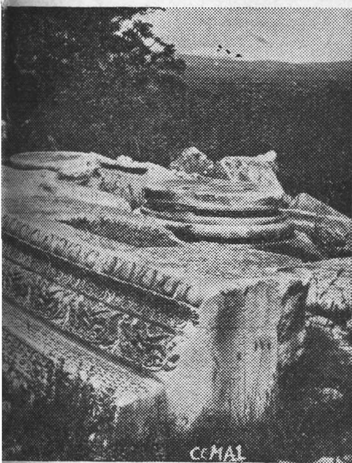

AJKE BOŽJE U EFEZU

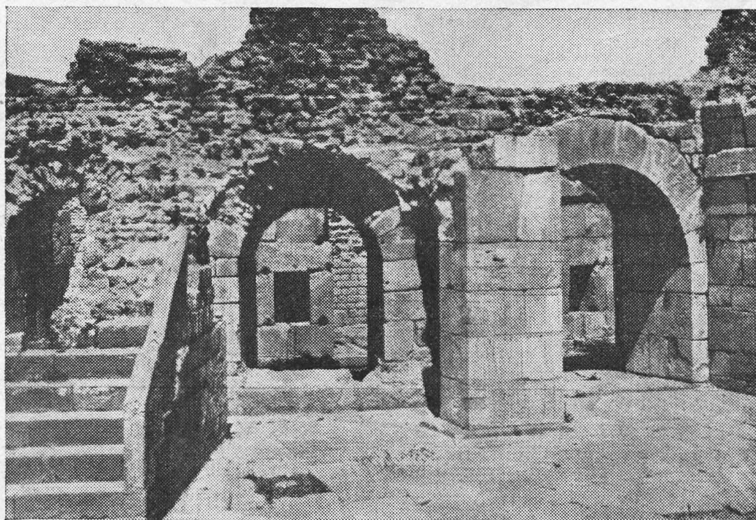
Izdavačka zadruga Dobra Štampa u Požegi izdaje niz krasno opremljenih i po sadržaju nada sve zanimljivih knjiga, pa je i knjiga „U gradovima Apokalipse“ jedna od njih.

RUŠEVINE STARODREVNE BAZILIKE U PERGAMU
Nekada jedan od najljepših gradova Starog Vijeka, u kojem je bila slavna knjižnica. Po imenu toga grada nazvan je i pergament

A EVANĐELISTE U EFEZU

RUŠEVINE PERGAMSKOG ESKULAPIJA, NEKADANJE ZNAMENITE GRČKE BOLNICE

(Nastavak romana sa strane 585.)

»Monsieur, morate se vratiti u Irsku, ako hoćete da govorite s njime.«

»Ne, ne, De Welskein, on je na ovoj lađi!« odlučno će De Lacy.

»Varate se, gospodine,« odgovori De Welskein. »Kakav povod imate za ovakvo sumnjičenje?«

»Svejedno je, koji je povod,« odgovori De Lacy ne htijući umiješati u stvar crnca, koji mu je ne znajući pomogao, da je otkrio tajnu, »ali znam, da je ovdje.«

»Na moju riječ,« teatralno će De Welskein i položi ruku onamo, gdje bi moralo biti njegovo srce.

»Pretražite lađu!« vrlo strogo naredi kapetan »Coquette« svojim ljudima, koji su bili na krovu kraj njega.

De Welskein se otkrio čudnom kretnjom i rekao:

»Gospodine, molim, mislite na to, da sam ovdje zapovjednik ja.«

Kapetan se nasmijao. A jer je vidio, da se uz ogradu krova sakuplja sve više sumnjivih ljudi, koji samo čekaju znak, kada će se baciti na njega, i da on ima samo šest momaka sa sobom, zagrozio je De Welskeinu: »Vi ste pod topovima moje fregate. Predajte čovjeka, kojega imate sakrivenoga, ili ću vas potopiti kao orahovu ljusku!«

De Welskein je uvidio, da mu ne preostaje drugo, nego da se pokori. Naredio je jednomu od svojih ljudi, neka ide po Rorya. Zatim se okrenuo k De Lacyu i predbacio mu, da ne postupa s njime s onim poštovanjem, koje kavalir duguje kavaliru, kad se na takav način miješa u njegove poslove.

De Lacy samo se smijao njegovoj besramnosti i domišljatosti.

De Welskein se zatim nije više kinio, da bude dostojan, nego je pokazao svoju boju.

Tada se je uz ogradu pojavio Rory. Nemoguće je opisati njegovo divlje veselje, kad je ugledao De Lacya, i uvidio, da je slobodan.

De Welskein je ljutito hodao amo-tamo na jednom kraju lađe, dok je Rory plesao na drugom. Francuski se kapetan čudio, kad se je sjetio, da je De Lacy tog seljačkog momka nazvao svojim prijateljem, jer je mislio, da bi njegov prijatelj mogao biti samo gospodin. I zato se je obratio k De Lacyu i začuđeno upitao:

»Jesu li sva irska gospoda takva, kakav je ovaj?«

»Želio bih, da bi bili,« odgovorio je De Lacy.

RORYEVA ZAPAŽANJA U TUĐINI

Nakon što se kapetan dovoljno nagledao Rorya, rekao je, neka se povrate na fregatu. S kakvim je veseljem Rory skočio u čamac »Coquette«! Skočio je tako, da se spotaknuo o jedno sjedalo i skoro pao u more. Jedan od mornara uhvatio ga još u pravo vrijeme, da se nije srušio u more. Rekao mu je, neka sjedne.

»Što kažeš?« upita ga Rory.

»Asseyez vous.«

»Što kažeš?«

»Kaže, da sjedne,« rastumači mu De Lacy, »i učinite tako, da ne padnete u more.«

»A tako!« Rory će i sjedne. »Kad bi mi to odmah bio rekao, sjeo bih, a on je međutim brbljao i mrmljao, da ga nijesam mogao razumjeti.«

»Zaboravljate, da je on Francuz,« primijeti De Lacy.

»To je istina,« Rory će, »ali ipak je čudno, što ovi ljudi ne znaju govoriti tako, da ih čovjek uzmogne razumjeti.«

Čamac je otplovio i Rory je promatrao De Welskeina, koji je navoranog čela i namrštenih obrva stajao i izazovno gledao posadu u čamcu. Rory se je otkrio i porugljivo pozdravio: »Zbogom, mr. Devilskin!«

De Welskein je međutim dostojanstveno šutio i bijesno gledao za čamcem, iza kojega su ostajale srebrne brazde, kad je rezao prema fregati. Mornari su žurno veslali i svaki put, kad se je čamac lagano i okretno poput vodenog pauka pomaknuo naprijed, Rory se začudio. Oduševljeno rekao je De Lacyu: »Kakva je to živahna stvarca, čovjek bi skoro mislio, da je živa, tako skače.«

»Pričekajte, dok dođete na fregatu, Rory,« smješkao se De Lacy, »ondje ćete tek debelo gledati!«

»Vjere mi, dovoljno sam debelo gledao ondje, gdje sam bio! Mislio sam, da će mi se želudac preokrenuti. I ako mi je na malenoj lađi, kakva je Devilskinova, bilo tako zlo, bit će na velikoj još gore.«

De Lacy mu je razložio, da je upravo obratno. Kad su se približavali ratnoj lađi, upozorio ga na njen lijep oblik i na to, kako je fino i svrsishodno građena, na njena razapeta jedra, visoke jarbole i na prelijepo zapletene raznovrsne konope. »Zar nije lijepa, Rory?« oduševljeno će De Lacy.

»Do đavola,« odreže Rory, »nakon onog pućkanja i trganja, što sam pretrpio, ne ću nikad

više reći lijepe riječi o kakvoj lađi; i vjere mi, dugo ne bih ostao na lađi, i nadam se, mr. De Lacy, da ni vi ne ćete ostati kod tog pomorskog posla.«

»Međutim, Rory, pričat ćete mi, kako ste zapravo prispjeli na De Welskeinovu jedrenjaču.«

»Svoje volje, vjere mi, nijesam.«

»Mislio sam, da je tome tako. Je li to bilo De Welskeinovo maslo?«

»Ne znam, čini mi se maslo svih zajedno. Vidite, imao sam nesreću, da sam došao zajedno s onim prljavim Scrubbsom i . .«

»Stanite, Rory,« prekine ga De Lacy, »sad smo kod fregate. Kad budemo na njoj, pričat ćete mi sve.«

Kad su prispjeli na krov, Rory se uvelike čudio i otvorenim ustima gledao. Nije znao, čemu bi se više divio, da li visokim jarbolima, labirintima njenih jedara i konopa, njenoj ogromnoj prostranosti ili cijelim nizovima topova. Tek kad ga je De Lacy potapšao po ramenu, probudio se iz zanosa.

»Trista mu medvjeda, to je lijepo,« priznao je Rory.

»Kasnije ćete vidjeti sva čudesa ratne lađe,« obeća mu De Lacy, »a sad pođite sa mnom i kapetanom u kabinu, gdje ćete mi potanko ispričati svoje doživljaje, koji su vas doveli na more.«

Rory je pošao s njime i stao De Lacyu na dugo i široko pričati, kako se sastao sa Scrubbsom, kako su se otputili kući po nevremenu, kako je iz ruševine spasio De Welskeina i njegovu bandu i kako su ga zatim zarobili i odveli.

»Zar je i Scrubbs na lađi?« upita De Lacy.

»Da.«

»A znate li, zašto su to učinili?«

»Ne znam, nego to, što sam vam ispričao.«

»Žao mi je, što se ovo dogodilo, i bojim se, da se u Irskoj iz ovoga što zlo ne iskuha. Vrlo mi je žao, što se ovo dogodilo!«

»I meni, vjere mi,« Rory će. »Srce me boli, kad pomislim, kako majka i Mary trpe, jer ne znaju, što se dogodilo sa mnom.«

»Da su odveli Scrubbsa, uzdignut će mnogo prašine,« primijeti De Lacy.

»Vjere mi, uzdignuo je on dovoljno prašine, kad su ga ugrabili! I što kanite učiniti glede njega, gospodine?«

»Ništa. Ni brige me za nj, ali za zlo, koje će nastati iz toga, što je nestao. Zlo je, što su ga odveli, i kad bi ga poslali natrag, ne bi pomoglo ništa. A sad mogu s njime učiniti, što hoće. Radi vašeg iskrcanja, Rory, posavjetovat ću se s kapetanom.«

»Valjda me, gospodine, ne ćete poslati na suho, a da i vi ne pođete sa mnom. Vjere mi, radije bih ostao na moru s vama, nego li na suhu bez vas,« bojažljivo će Rory.

»Ne, ne, ne ćemo se dijeliti, Rory, ne bojte se,« srdačno će De Lacy, »ali pomislite da ste na francuskoj obali stranac i engleski državljanin . . .«

»Zar ja da sam engleski državljanin!« uskipi Rory.

»Da, zar nijeste?«

»Boga mi, nijesam; ja sam Irac, hvala Bogu!«

»Dobro, ali ste ipak inozemac.«

»Kako to mislite, mr. De Lacy? Ta znate, da sam Irac, a ne inozemac.«

»Ovdje ste inozemac.«

»Vjere mi, nijesam.«

»No, onda ste stranac.«

»To priznajem.«

»Jer ste stranac u ovoj zemlji, moramo se pobrinuti za zaštitu.«

»Zašto? Zar mislite, da se bojim? Zar da se bojim ove šačice malenih Francuza?«

»Oh, oni nijesu tako maleni, Rory.«

»Veliki ili maleni, svejedno.«

»Znam, da se ne bojite nikoga, Rory, ali zaštita, o kojoj govorim, je zaštita glede sigurnosti pred zakonom.«

»Neka đavao odnese i zakone! Oni uvijek dovode čovjeka u nepriliku, gospodine.«

»To se ne da promijeniti, Rory. S kapetanom ćemo se dakle posavjetovati o toj stvari. Međutim predat ću vas nekome, koji će vam pokazati sva čudesa lađe, što će vas zacijelo zabavljati,« završi De Lacy. Malo zatim pozvao je kapetan mornara u kabinu i naredio mu, da mu pokaže fregatu.

»Ti nemaš pojma, Gustave,« De Lacy će, kad ja sam bio s prijateljem, »kakav je divan čovjek ovaj mladić, pun odvažnosti i vjernosti. Njegova ljubav i odanost prema domovini dostojne su junaka, pa ipak je on samo jednostavan irski seljak.«

»Jesu li svi takvi?« zanimao se kapetan.

»On je uzor, jedan od najboljih,« De Lacy će, »ovaj je narod općenito dobar. Spartanskog sužnja Helota nijesu više ponižavali, nego ponizuje irskog seljaka njegov gospodar. Njemu je gore nego Helotu, jer je ovaj bio sužanj po zakonu i kruti je zakon, koji ga je napravio sužnjem, bio barem toliko pravedan, da je to priznao. S jadnim se Ircem zakon igra, jer kaže, da je slobodan čovjek i da je za sve jednak. Međutim to nije istina, jer su samo oni slobodni, koji su pred njim u milosti, i za ove vrijede posve drugi propisi, nego li za siromaha.«

»Kad svrši rat, bit će bolje,« kapetan će.

»Veseli me, što čujem,« De Lacy će, »da stvar napreduje.«

»Mornarica se sprema. Nekoliko naših najboljih ratnih lađa je već u pristaništima,« nadoda Gustave.

»Dobro,« De Lacy će, »moram žurno u Pariz, da direktorij izvijestim o prilikama u Irskoj, a i radi drugih nježnijih pitanja.«

»Ha, ha! Radi kakvih lijepih očiju, zar ne?«

»Zacijelo.«

»Nema ništa ljepše,« primijeti Gustave, »od ljubavi i vojske!«

»Divna stvarca, Gustave! Sjećaš li se Adele Verbigny?«

»Adele Verbigny?« ponovi kapetan tako, da je dirnulo De Lacya.

»Zašto si tako naglasio ime?«

»Tebi se samo čini; oprosti nijesam znao, da sam se dotaknuo tako nježne strune.«

De Lacy nije više govorio o ljubavi, jer je u glasu prijatelja bilo nešto, što mu nije bilo po volji. Mjesto da još razgovara o tako lijepim stvarima, stao je s kapetanom vijećati, što bi trebalo učiniti za Rorya, e da bude siguran, kad stupi na kopno.

»Kad bih bio kod svojega puka,« De Lacy će, »lako bih ga otpremio u vojničku službu, ali ovako . . .«

»Prepusti to meni,« prekine ga pomorac, »ako ti nijesi kod svog puka, onda sam ja na svojoj lađi, pa mogu da se pobrinem za nj u toj stvari.«

»Ali ovdje ne mogu ga ostaviti, dragane moj, zahvaljujem ti za prijaznu ponudu, Znadem, da bi mu bilo veoma teško, kad bi bio odijeljen od mene.«

»Ne mislim, da ga odijelim od prijatelja,« kapetan će. Dobit će mornarsko odijelo i otpusnicu s moje lađe, kao da pripada mojoj posadi. Tako će biti dovoljno zaštićen.«

»Dobro,« De Lacy će. »Odlična misao!«

I kapetan je zapovjedio, da donesu mornarsko odijelo za Rorya.

Međutim je jedan od mornara, koji je znao nekoliko engleskih riječi, vodio Rorya po lađi.

Kad se Rory vratio u kabinu, zapitao ga De Lacy, kako mu se dopalo ono, što je vidio na lađi. Rory je odgovorio, da ga je sve veoma zanimalo.

»Jeste li ikada nešto takvo vidjeli, Rory?« upita De Lacy.

»Ne, gospodine, osim pčelinjaka nikad takva,« odgovori Rory.

»Kako možete fregatu usporediti s pčelinjakom?«

»Jer je iskorišten svaki ugao na njoj i jer je takva tiska te je svaki čovjek tako zaposlen kao pčele u košnici.«

»Odlično ste pogodili, Rory,« nasmije se De Lacy.

»Vjere mi, bili ste u pravu, gospodine; glede Francuza bili ste u pravu. Oni nijesu tako malene stvarce, kako sam mislio.«

»Vidjeli ste dakle čvrste momke na lađi!«

»Na moju riječ, veoma su lijepi momci, a ni kapetan ovdje nije naopak čovjek.«

»Što kaže o meni?« znatiželjno zapita zapovjednik, kome su Roryeve oči kazale, da govori o njemu.

De Lacy je do riječi ponovio, što je Rory rekao i kapetanu je to bilo nada sve po volji.

»Francuzi dakle nijesu takvi,« nastavi De Lacy, »kako ste mislili, Rory.«

»Ne, vjere mi, nijesu. Uvijek sam mislio, a ne znam zašto, da su Francuzi jadne malene stvarčice.«

De Lacy se smijao, da su mu na oči udarile suze, kad je čuo, kako si je Rory predstavljao Francuze i kako je bio presenećen, kad je vidio, da su drukčiji. Kapetan je zamolio De Lacya, neka mu rastumači svoj razgovor s mladim Ircem, a zatim se i on iz svega glasa smijao.

XXXIII
AMOR U PARIZU

Kad je Horace De Lacy napustio Pariz i otputovao u Irsku, malena je lijepa Adela još dugo mislila na njega. Stala je čak vesti njegov monogram. Satove je presjedjela pri ručnom radu, okružena svilenim koncem svih boja, zlatnim nitima i koječim drugim. Ona je tri slova, koja je u abecedi najviše cijenila, naime H. D. L., početna slova imena njezina junaka, naposljetku okružila još zlatnim lovor-vijencem. Svojom francuskom i ženskom domišljatosti uvezla je uz svako slovo još više malenih slova, koja su imala izraziti vrline njenoga dragana, tako da su, kad je rad bio svršen, mogli oni, koji su rado rješavali zagonetke, pročitati ove riječi:

Čast. Odanost. Ljubav.

Tom je mišlju bila sva ushićena i tri je tjedna radila veoma marljivo. Nakon tri tjedna stala je njena marljivost tako popuštati, da je izvezla samo polovicu lovorovog lista na dan. Vidjelo se, da će prije narasti stablo, nego li bude izvezen onaj lovorov vijenac. Ipak je radila i radila. Platno, na kojemu je vezla, bilo je u sredini prazno, a njena ga je fantazija već ispunila tako lijepim bojama i krivuljama, kakve su igla i mašta ikad mogle napraviti. I tako se veselila, kako će rad u nekoliko mjeseci biti svršen i kako će pokloniti dar dragomu, kad se vrati.

Dok je tako vezla, kratila si vrijeme time, da je mislila na Penelopu i Uliksa. Ali čemu, kad ona i De Lacy još nijesu bili vjenčani. I povrh toga nije imala ni štovalaca, koji bi prokušali njenu vjernost. Ako se prvi dio primjera ne pokriva s Penelopinim slučajem, mogao bi drugi, mislila je ona. I Adela je bila tako oduševljena za klasiku, da je skoro željela napasnika samo za to, da uživa u svijesti vjernosti. Ta je misao bila odviše zamamna, a da je ne privede u djelo. Zato se uživjela u ulogu Penelope.

Među onima, koji su je podupirali u njenoj klasičnoj domisli, bio je netko, koji se divio njenom vezenju. Znao je tako vješto udijevati igle, da se rad što prije dovrši.

Hippolytu Melieru, tako se naime zvao mladi čovjek, koji je udijevao igle — činilo se, da su Adeline pjesme ljepše od njegovih, pa je i on stao pjevati o ptičicama i vjetriću, što je Adeli godilo. I tada su se dosjetili, kako bi se čulo, kad bi zajedno zapjevali i čudili se, što već prije nijesu došli na tu misao. I stali su pjevati u dvoje. I kako su lijepo pjevali. I kroz to je vrijeme i vezenje išlo lijepo od ruke.

Nekog su se dana međutim niti zaplele. Adela je zamolila Hippolyta, da joj ih pomogne raspraviti. I dok su ih tako raspravljali, dotakle im se ruke. Nikad prije nije ona primijetila, da Hippolyt ima tako lijepu, mekanu ruku. Niti su bile tako strašno zamotane, da su ih morali vući i čupati bez konca i kraja. Pri tom je Hippolyt uhvatio Adelinu ruku i nježno je stisnuo. Njihove su se oči susrele. Tada je Adela prvi put opazila, kako lijepe oči imade Hippolyt, a i on se zagledao u njene.

»Vragoljane!« slatko ga je pokarala.

Od onoga dana niti su se sve češće zaplitale i svakog je puta Adela molila Hippolyta, da joj pomogne raspravljati ih. Nenadano je Adela primijetila, da u sredini lovor-vijenca ne će biti dovoljno prostora za tri slova i tako je mjesto H. D. L. uvezla samo H. D. Kad je to učinila, pogledali su se. Ta to su bila početna slova Hippolyta Deliera!

Tome se nijesu mogli dosta načuditi, kao ni tome, da je Delier tako vješt u raspravljanju niti. »Oh,« sentimentalno klikne ona, kad je Hippolyt klečao pred njom i otkrio joj, da je obožava, »vi ste razmotali više nego li cijeli čvor!«

Gospođa Verbigny bila je istog mišljenja kao i kćerka, jer Hippolyt je bio ovdje, a De Lacy daleko. Osim toga mogu De Lacya ubiti i Adela bi ostala sama, ako odbije Hippolyta.

Hippolyt je osim toga bio bolji muž od De Lacya, jer je u direktoriju imao uplivnog prijatelja te se nadao napredovanju u službi, koja je bila svakako bolja od službe granadirskog satnika De Lacya.

I tako je Hippolyt bio primljen kao častilac. Nekoliko dana prije vjenčanja sjedio je s vjernom Adelom u njenoj sobi, kad su se na njeno veliko presenećenje otvorila vrata te je prema njoj raširenih ruku pohitao De Lacy.

Adela je kriknula i onesvijestila se. Gospoda su učinila sve, što mogu učiniti gospoda, da je dozovu k svijesti.

Dok je međutim bila u nesvjestici, hinjenoj ili istinskoj, vladao se Hippolyt tako, te je De Lacy shvatio, da je suvišan. I tada je čuo glas svog prijatelja Gustava kao jeku s drugog svijeta.

Kad je Adela otvorila oči, vidjela je, gdje De Lacy kleči pred njom.

»Adela, moja Adela!« kliknuo je mladi časnik.

»Kako si se promijenio!« ona će, dok mu je hladno gledala u lice.

»Promijenio!« prestrašeno će De Lacy. »Sveto nebo, Adelo, zar si se ti promijenila?«

»Kako su te boginje izopačile!« primijeti ona.

De Lacy je osjetio, kao da mu je led u žilama. Zurio je u djevojku takvim pogledom, da bi kamen ganuo. Htio je govoriti, a šapnuo je samo njeno ime. Adela je vidjela, da će biti najbolje, ako se ponovo onesvijesti. Dražesno je kriknula, što je više mogla, i ponovo se onesvijestila. Dotrčala je njena majka, da joj pomogne. »Jadno moje dijete!« rekla je i pogladila je.

»Gospodine,« obratila se zatim ka Hippoytu, »budite tako dobri i pazite na nju, jer moram govoriti s ovim gospodinom.« I povela je De Lacya iz sobe.

O čemu su govorili, ne treba govoriti. A kad se je De Lacy vratio u hotel, opazio je Rory O'More, da je sav satrven.

»Nadam se, da nijesu ništa otkrili, gospodine?« Rory će.

»Otkrili!« žalosno će De Lacy.

(Nastavit će se)

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

SUSRETI S ANDREJEM HLINKOM

(Nastavak)

USPOMENE NA VELIKOG VOĐU SLOVAČKOG NARODA

Piše Dr Josip Andrić

Po podne istoga dana bila je orlovska javna vježba u Ružomberku. Opet smo tu mi hrvatski i slovenski gosti bili na počasnim mjestima. Imao sam tu prilike razgovarati s mnogim uglednim Slovacima, pa i s nekim narodnim zastupnicima, i kod sviju sam otkrio plemenitu jednostavnost, otvorenu iskrenost i toplu srdačnost, koja se očituje kod svakog Slovaka, kad vidi pred sobom Hrvata.

»Mi Slovaci i vi Hrvati treba da se što više upoznajemo i među sobom približujemo, jer kad nam je sudbina kroz tolika stoljeća bila slična, a i sada je, to je znak, da moramo misliti i na budućnost, koja će nam i jednima i drugima biti slična,« govorio mi je pjesnik dr Kovalik, kojega sam još u Zilini dan prije upoznao. »A zar nam nisu i težnje slične?«

Neobični zvuk njegova glasa, u kojem se očitovalo neko valovito podrhtavanje, davao je njegovim riječima posebni dojam, kojim su djelovale na me.

»Čim mi se pruži prva prilika, doći ću k vama dragim Hrvatima u Zagreb,« dodao je.

U taj čas pristupi k meni tajnik slovačke pučke stranke Hamaj te mi reče:

»Predsjednik Hlinka želi, da osim Trenčina, Žiline i Ružomberka, koje ste dosad vidjeli, upoznate i ljepote naših slovačkih Tatra. Da li biste sutra htjeli poći na izlet na Štrbske Pleso?«

Radosno sam to prihvatio, a tako i cijela naša hrvatska i slovenska skupina. Odmah sam prišao k mjestu, odakle je Hlinka promatrao vježbe svoje orlovske omladine, pa sam mu izrazio zahvalnost i radost, što nam omogućuje, da pođemo na Visoke Tatre.

»Treba da vidite naše visoke planine, taj ponos naše slovačke domovine,« rekao mi je sa svojim karakterističnim smijehom. »Kao što su naše Tatre ponosne, tvrde, neslomive, tako je ponosan, tvrd, neslomiv slovački narod. Tatre su simbol naše narodne snage, našeg slovačkog otpora, ali one su i kao ruke, koje se u vječnoj molitvi dižu k nebu. Mi smo tvrd, otporan, borben narod, ali pogled svoj upiremo k nebu, u kojemu je sva naša nada i naš konačni cilj ...«

Neki posebni sunčani odsjev davao je Hlinkinu licu tako veličanstvenu uzvišenost, te mi je bilo, kao da gledam pred sobom neku višu pojavu, koja nije od ovoga svijeta. Jednostavnost Hlinkine osobnosti poprimala je u časovima zanosa neko upravo mistično produhovljenje, koje te je svega prožimalo i budilo u tebi pobožno strahopočitanje.

Mora da je opazio, da sam se bio zagledao kao u nekom udivljenju, jer mi je ruku stavio na rame, a drugom pokazao prema orlovskim vježbačima, koji su baš nastupili za neku vježbu. Uz svirku orlovske koračnice stupali su pred nama mladi sinovi katoličke Slovačke.

»Gledajte, to je moja garda!« Hlinka će mi. »Katolička Omladina je budućnost Slovačke. Češki husiti hoće, da pomoću omladine ostvare protukatolički plan češkoslovačke budućnosti, pa svojim duhom zaražuju naše školstvo, svojom drskošću nameću i nama svoje sokolstvo. Ali varaju se, ako misle, da ćemo mi Slovaci tome podleći. Naša slovačka omladina mora biti katolička, čvrsto katolička, da onda, kada dođe slovačka autonomija, budemo sigurni, da će ta naša narodna sloboda imati svoj oslon na jakoj katoličkoj generaciji. Jer šta bi nam bila narodna sloboda, kad bi postala plijen husitizmom, liberalizmom i marksizmom zadojenih elemenata? Češki pokrokari (naprednjaci) dobro znadu, da njihova vlast nad Slovačkom nije vječna. Oni vide, da Slovačka ima naravno pravo na svoju autonomiju i da će to pravo prije ili poslije biti i ostvareno. Pa kad već jedamput budu morali pustiti Slovačku iz svojih šaka, nastoje, da oni, koji će tu buduću autonomnu Slovačku uzeti u svoje ruke, budu njihovi gojenci, budu slovački pokrokari (naprednjaci), murari (masoni), husiti, marksisti i druga takva bagra. Samo neka ne budu katolici! Jer na dnu cijele naše borbe između praškog centralizma i slovačkog autonomizma jest zapravo pitanje katolicizma. Centralisti hoće da slome naš slovački katolicizam. U tu svrhu favoriziraju naše slovačke protestante, koji — premda ih je samo petina od cijelog slovačkog naroda — imadu uz pomoć čeških centralista glavnu vlast nad Slovačkom. No neka ih, neka sami sebe varaju, da to može trajno tako ostati! Kako li će se grdno iznenaditi, kad ova mlada slovačka katolička snaga, koju evo tu vidite, stupi na pozornicu javnog života ...«

Uveče sam na akademiji, koja je bila priređena u Katoličkom Domu, sjedio u prvom, počasnom redu uz Hlinku, a uza nj s druge strane biskup Vojtaššak. Cijelo je vrijeme za stanke između pojedinih točaka programa Hlinka proveo sa mnom u živom razgovoru. Zanimao se za naše hrvatske prilike, te sam mu potanko morao pričati o svim istaknutijim hrvatskim (a i slovenskim) političkim ličnostima.

»Čuo sam, da i među vašim hrvatskim političarima ima masarykovaca i husitofila. Je li to istina?« pitao me je.

»Nažalost ima,« potvrdio sam. »Srbin Svetozar Pribićević, sadanji ministar prosvjete, Masarykov đak, ima u svojoj stranci glavni dio hrvatskih masarykovaca. Među njima ima i jedan rođom Čeh, koji je najveći pomagač Pribićevićeve pogubne politike među Hrvatima. Zatim su na čelu hrvatske građanske stranke Lorković i Šurmin iz iste Masarykove škole. Pa onda i Stjepan Radić, vođa seljačke stranke ...«

Hlinka me je pozorno slušao.

(Nastavit će se)

Književnost

Dr Juraj Šćetinec: »KORPORATIVIZAM I DEMOKRACIJA«. Dr Juraj Šćetinec, profesor Ekonomsko-komercijalne visoke škole u Zagrebu, u dosadašnjim svojim publikacijama: »Socijalna organizacija fašizma«, »Korporativno uređenje države s obzirom na novi austrijski ustav« i »Nacionalni socijalizam«, kritički je prikazao korporativne sisteme u državama autoritativnoga režima. U svojoj novoj knjizi »Korporativizam i demokracija« prikazuje pisac ostvarenje korporativne organizacije u zemljama demokratskoga režima: u Švicarskoj, Holandiji, Belgiji i Francuskoj, a napose iscrpivo prikazuje korporativni sistem u Portugalu, koji ide od autoritativnoga prela demokratskom režimu. Nadalje pisac izlaže koncepcije o korporativnoj organizaciji društva različitih idejnih struja i socijalnih pokreta, koji hoće ostvarenje korporativne organizacije u demokratskom duhu, te njihove konkretne programe, napose programe kršćansko-socijalnoga smjera, socijalističko-sindikalističkoga i nekih političkih demokratskih stranaka. Na koncu raspravlja o osnovnim problemima korporativizma, koji se postavljaju u gospodarskom, socijalnom i političkom životu uvođenjem korporativnoga sistema, i to za sve tipove korporativne organizacije općenito, a koji problemi čine srž sistematske nauke o korporativizmu. Pisac izloživši do sada ostvarene oblike korporativne organizacije u različitim zemljama demokratskoga režima te programe različitih socijalnih struja i pokreta demokratskoga obilježja dolazi do zaključka, da se korporativni sistem može ostvariti i unutar demokratskoga političkoga režima, bez povrede osnovnih načela demokracije, ali uz korekturu, koju donosi korporativni sistem, da demokratski režim bude izgrađen na socijalnoj, a ne individualnoj osnovci.

Knjiga ima 112 strana i dobiva se u većim knjižarama i kod pisca: u Zagrebu, Malinova ul. 34. za 20 Din.

Isusovac dr. M. Meschler: »ZNAČAJ KRISTOV«. Njemački isusovac Meschler opisuje u nekoliko podnaslova značaj Spasitelja svijeta prikazujući ga, kakav je bio među ljudima, kao učitelj, liječnik, čudotvorac i najsavršeniji štovatelj nebeskog svog Oca. Knjigu neka uzme svatko u ruke, tko želi da dobije živu i cjelokupnu sliku Isusove duše i njegovog vanjskog rada. Pisana je pregledno, jezikom koji teče i oduševljuje. Nabavlja se kod Naklade »Fides«, Senj (Hrv. Primorje) za **12 din.** Omladini popust.

Gaetan Bernoville: »ISUSOVCI«. Izdanje knjižnice »Života«, Zagreb, pp. 147., 296 str. na finom bijelom papiru, broširano 20 Din, uvez. 25 Din. — Napokon smo dobili na hrvatskom jeziku seriozno pisano djelo o katoličkoj redovničkoj organizaciji, na koju se često navaljuje, i o kojoj se mnogo piše, a koju ljudi ipak najmanje poznaju. Pisac — svjetovnjak, poznata ličnost među novijim francuskim katoličkim književnicima — zazirući od svake senzacionalnosti, crta Družbu Isusovu, kakva jest, bez pretjerivanja, bez namještenosti. Miran stil, trijezno prosuđivanje, duboka psihološka analiza: to su odlike ove knjige, koja osvjetljuje Isusovce sa svih strana: njihovog Utemeljitelja, izvor njihove nutarnje snage, sve glavne vrste njihovog apostolata. A na koncu donosi pisac i jedino ispravno rješenje tajanstvenog pitanja o »Isusovačkoj moći«, što je kroz zadnja stoljeća bila nerazrješiva zagonetka za većinu ljudi.

SVJETSKI DOGAĐAJI

1. listopada: Na temelju Münchenskog sporazuma, u kojem su sudjelovali Mussollini, Chamberlain, Hitler i Daladier, njemačka vojska ulazi u sudetske krajeve, koji su bili dosada pod Čeho-Slovačkom. — Poljska traži od Čeho-Slovačke evakuaciju oblasti Tješina, koju su Česi okupirali iza rata.
2. Čeho-Slovačka predala Poljskoj Tješin.
3. Hitler posjetio zaposjednute Sudete.
4. Slovaci u Čeho-Slovačkoj traže autonomiju. — Chamberlain dobiva povjerenje za svoju politiku.
5. Sastavljena nova Čeho-Slovačka vlada s jednim ministrom za čisto slovačke poslove. — Povjerenje politici Daladiera s 535 : 75 u Francuskoj. — Predsjednik Čeho-Slovačke Dr Beneš predao ostavku.
6. Predsjednik čeho-slovačke vlade najavljuje preuređenje države.
7. Po Hlinkinu prijedlogu uveden u Čeho-Slovačkoj dualizam. Sastavljena je prva slovačka autonomna vlada.
8. General Franco pristao da povuče 30 posto dobrovoljaca.
10. Zabrana komunističke stranke u Slovačkoj. — Čeho-slovačka vlada imenovala Ivana Parkanija guvernerom Prikarpatske Rusije. — Čeho-Slovačka ustupila dva pogranična mjesta u Madžarskoj.
11. Potkarpatska Rusija dobila autonomiju u Čeho-Slovačkoj. Madžarska izdala teške teritorijalne zahtjeve od Čehoslovačke. — U Palestini zauzeli vlast Arapi. — Ubijstvo šefa bugarskoga generalštaba Jordana Pejeva. — General Franco odbija svako strano posredovanje u Španjolskoj.
12. Japanci odsjekli grad Hankau od sjeverne kineske vojske.
13. Između Njemačke i Čeho-Slovačke započeli direktni pregovori radi izvršenja münchenskog sporazuma bez plebiscita.
14. Pregovori o stupanju na snagu britansko-talijanskog sporazuma od Uskrsa ove godine.
15. Madžari vrše napade na Čeho-Slovačkoj granici i traže intervenciju Hitlera radi madžarskih manjina u Čeho-Slovačkoj, iako velik broj Slovaka živi bez ikakvih prava u Madžarskoj.

Preporučamo našim čitateljima i čitateljicama, da se za svoje potrebe posluže ovim trgovinama i radnjama:

ZA DOBRE DOMAĆICE

Dobar tek

Kokošji ragu. Očisti kokoš. Batkove i bijelo meso pirjaj u šerpi na masti, dok ne bude mekano, a ostale dijelove kuhaj sa salenjem, da bude juhe. Pirjano meso ohladi, povadi vani kosti i metni ih u juhu, a meso izreži na male komadiće. Na mast, gdje se meso pirjalo, metni malo maslaca i načini zapržak te zalij juhom, da bude gusto kao umak. Prokuhaj i procijedi. U taj umak metni ono sitno izrezano meso, malo prženih telećih žlijezda, dvije žlice pirjanih vrganja, dvije žlice kuhane narezane mrkvice, kuhanoga mladoga graška i na komadiće rastrgane cvjetače. Sve mora biti gusto pomiješano. Uspi u okruglu zdjelu i obloži okruglim kolačićima od lisnatog tijesta.

Faširano govedsko meso sa vrhnjem. Samelji 1/2 kg govedine sa sušenom slaninom, malo češnjaka, dvije žlice gusto kuhanog brašna sa mlijekom, jedno jaje, soli, bibera i dobro razmiješaj. Na dasku naspi mrvice sa brašnom i načini od te smjese dva duguljasta hljepčića. Metni ih u tepsiju na malo rastopljene masti, osuši ih deset minuta u pečenjari, prelij vrelom mašću i peci dalje. Kad je skoro gotovo, polijevaj vrhnjem. Nareži na zdjelu, prelij umakom, metni okolo narezanog limuna i ponudi sa špagetima.

Samljevena guskina prsa. Sa guskinih prsa skini meso, kost lijepo očisti, meso samelji pa dodaj sameljene slanine, jedno cijelo jaje, žlicu bešamela, bibera i soli. To sve dobro smiješaj i složi natrag na kost, kao da su prsa čitava. Namaži protučenim bjelanjkom i pospi žemljinim mrvicama. Metni u pečenjaru, da se osuši, prelij vrelom masti i peci. Može se polijevati i vrhnjem. Preostale batkove od guske pirjaj na masti sa nešto vode u pokrivenoj šerpi na štednjaku tako dugo, dok meso ne postane mekano, dok se voda ne ukuha i meso ne porumeni. Ponudi sa pirjanom rižom. Od ostalih se komada guske kuha juha. Zakuhaj rezance, a meso ponudi sa mrzlim hrenom.

Jastučići prženi u masti. Zgnječi valjkom 28 dkg brašna, 14 dkg maslaca, 3 žumanjka, jednu žlicu dobroga vrhnja, malo soli i korice od limuna. Umijesi i razvaljaj mlinac, namaži ga bjelanjkom, meći na polovicu hrpice od kajsija, preklopi prstima oko hrpica, zatisni, kotačićem razreži male jastučiće i prži u masti. (Mjesto marmelade od kajsija može se puniti i smjesom od samljevenog pečenog telećeg mesa, malo vrhnja, jednog jaja, malo vina i bibera). S. A.

Kućno gospodarstvo

Hrana kokoši zimi. Da koke i zimi nose jaja, moraju imati osim tople hrane i topao kokošinjac. Pred zimu treba valjano očistiti svaki kokošinjac. Stijene, pod, sjedalice i gnijezda, uopće sve drvene dijelove izribat ćemo sodom i oštrom kefom. Zatim ćemo sve to obijeliti vapnom, kojem smo dodali malo kreolina. Tako ćemo uništiti svu gamad iz svakoga kuta. Kad nastanu hladnije noći, onda ćemo drvene kokošinjce izvana obložiti hasurama ili slamnatim pletivom. Sve ovo valja prikovati uz drvo. Zimi nemaju koke za jelo ni kukčića ni crvi, a ni spužića. Mjesto toga davat ćemo im otpatke od mesa, krv, riblje brašno i brašno od samljevene kosti. Mjesto trave treba im dati lišće kelja, kupusa, salate i otpatke raznog drugog povrća. Ujutro ćemo ih hraniti mlakom smjesom posija, brašna, kuhanog i izmrvljenoga krumpira, te kuhanog povrća. Sve se ovo zamijesi u gustu kašu, pa im se tako daje. Pred večer ćemo ih hraniti zrnatom hranom: pšenicom, pomiješanom sa kukuruzom ili sa zoblju. Štogod je studenije, to živad treba više hrane. Za piće dat ćemo im svježu, ali ne prestudenu vodu. Osim toga trebaju koke pijeska, drvenog sitnog ugljena, sitnog morta, ili krečnog praha.

Njega kokoši u zimi. Kad su dani veoma studeni, onda ne smijemo ispuštati kokoši iz kokošinjca. Dakako da kokošinjac mora biti dosta prostran i topal. Nu kokoši se ipak moraju gibati što više, zato moramo u kokošinjcu objesiti komad kelja ili zelja tako visoko, da kokoši moraju poskakivati da dođu do te hrane, jer se skakući ugriju. Svaki ćemo dan miješati zrnatu hranu sa sitnom slamenom sječkom, a ovu ćemo hranu davati kokošima na čistom podu. Kokoši će se čeprkajući hranu — pomalo zagrijavati. Sječka mora biti posve suha. Ako im pak ozebu kreste i minđuše, onda ih treba dobro istrti ili snijegom, ili vrlo hladnom vodom. Nu ako se kojoj koki kresta posve smrzne, onda obično pocrni i otpane. U tom slučaju treba prije nego što otpane, krestu namazati uljem ili mašću, pa će to možda pomoći. Ili valja zaklati koku. Sjedalice u kokošinjcu moraju biti oširoke, da kokoške mogu svojim perjem pokriti noge, jer bi se i ove mogle smrznuti. I. S.

Kalendar za našu kuhinju

Studeni	
Četvrtak 3	Objed: Govedska juha. Pečena govedina s krumpirom i salatom od celera. Naduvak od jabuka. Večera: Krumpir pečen u ljuski s maslacem.
Petak 4	Objed: Riblja juha. Kuhana riba. Uštipci od krumpira. (St. Andrić »Jela od krumpira« str. 12.) Večera: Žličnjaci s jajima.
Subota 5	Objed: Talijanska juha. Faširana govedina sa vrhnjem. Večera: Omlet od cvjetače.
Nedjelja 6	Objed: Juha od srnetine. Srneći hrbat u umaku. (Cezner-Andrić »Domaćica u kuhinji« str. 44.) Večera: Odresci od srnetine sa salatom od mrkve, repe i celera.
Ponedj. 7	Objed: Kokošji ragu. Kuhano kokošje meso s krumpirom i umakom od hrena. Gibanica s orasima. Jabuke. Večera: Jaja sa šunkom.
Utorak 8	Objed: Juha od vrhnja. Kiseli kupus s rižom. Jastučići prženi u masti. Večera: Drobljenac.
Srijeda 9	Objed: Juha od krumpira. Savijača od bundeva. Večera: Prženica.
Četvrtak 10	Objed: Juha od mrkve. Samljevena guskina jetra. Voćna salata. Večera: Krumpir sa sirom.
Petak 11	Objed: Juha od vrhnja. Riba kuhana u octu s krumpirima. Pita od kestenja. Večera: Žganci s mlijekom.
Subota 12	Objed: Juha od telećih kosti. Pečena ćufteta (Cecner-Andrić »Domaćica u kuhinji« str. 37.) Okrugljice od jabuka. Večera: Zečji paprikaš.
Nedjelja 13	Objed: Juha od mozga. Pečeni puran s kestenovima i salatom od cikle. Listići. Jabuke. Večera: Makaroni sa šunkom.
Ponedj. 14	Objed: Juha od rajčice. Jastučići prženi u masti. Večera: Kobasice s hrenom.
Srijeda 15	Objed: Juha od celera. Riža s mesom. Večera: Žganci od krumpira.
Utorak 16	Objed: Juha od kupusa. Savijača od bundeva. Večera: Plućica.

ZA SMIJEH I ŠALU

PO UPUTI. Kupac: »A kako se ta kutija s kolačima otvara?«

Trgovac: »Vrlo jednostavno. Uputu za to naći ćete u samoj kutiji.«

KAVALIR. Ona: »Ah! Noćas sam sanjala, da si mi kupio i novu haljinu i novo krzno.«

On: »Vidiš! I onda mi još govoriš, da nisam kavalir.«

ČUDNO. A: »Zamisli! Noćas su mi nekakvi lopovi ukrali svu perad.«

B: »A gdje ti je za to vrijeme bio pas?«

A: »U svojoj kolibici, pokraj kokošinjca; ali njega nisu ukrali.«

MINIJATURA. Majka: »A što se to igrate, djeco?«

Zlatica: »Kupovanja, mama. Nadica je prodavačica, a ja sam mama i kupujem kod nje stvari.«

Majka: »A što je Ivici, da se tako namrgodio?«

Zlatica: »On je tata, pa mora da sve plaća!«

BRZA POSLUGA. Limar: »Došao sam, da popravim vodovod kod Plukićevih.«

Stranka: »Kod Plukićevih? Pa oni ne stanuju više ovdje. Odselili su se odavde već prije dva mjeseca!«

Limar: »Tako? No i to su mi nekakvi ljudi! Najprvo poručuju, da im se dođe popraviti vodovod, a onda se jednostavno isele.«

REVANCHE. A: »Vi ste sada namješten kod kazališta, pa bi mi kadšto mogli donijeti kakvu besplatnu ulaznicu.«

B: »Dobro. A vi kao namještenik u banci donijet ćete mi katkada za uzvrat koju veću banknotu.«

ČUDNA SLUTNJA. A: »Reci mi, molim te, otkuda tvoja žena uvijek toliko mnogo govori?«

B: »Hja! Često pomišljam i sâm, da nije možda kadgod cijepljena gramofonskom iglom.«

ZLOČIN I KAZNA. Ona: »Zašto se ne kažnjava i krađa ženskih srdaca?«

On: »Jer je u tom činu samome već zadržana ujedno i kazna.«

LAKO ZA TO! Nova služavka čisti prozore i pjeva.

»Jaga,« reče gazdarica, »ja ne volim, da pri poslu pjevate.«

»Molim, milostiva, mogu ja posao i ostaviti.«

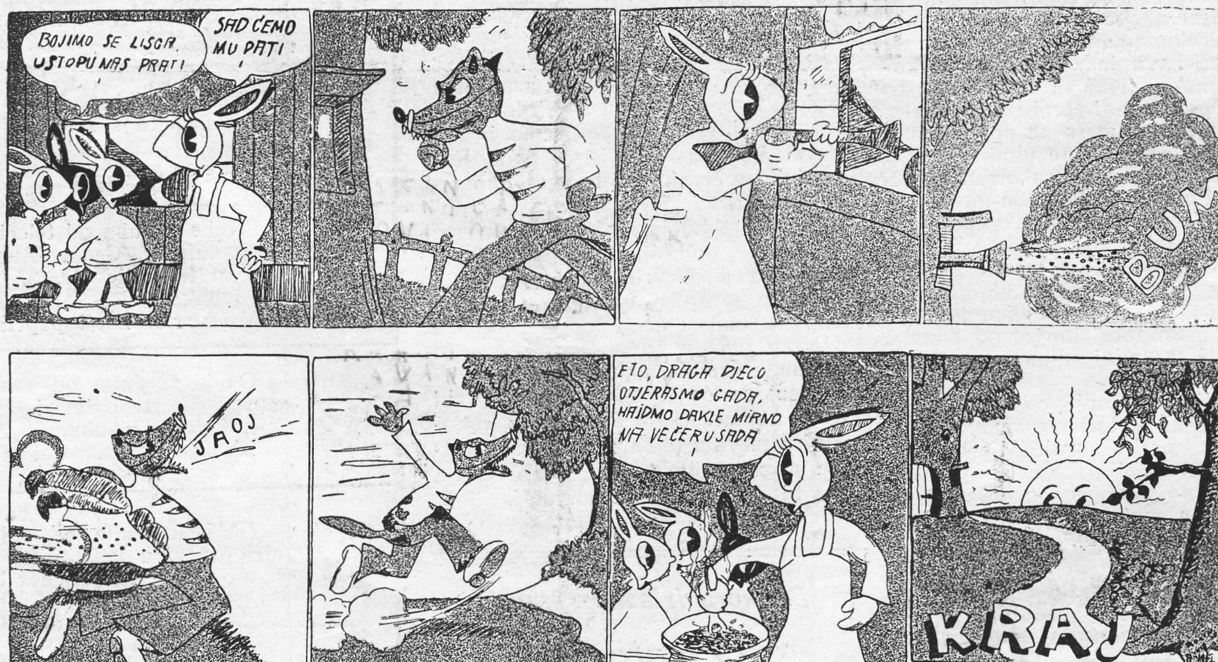
KRIVAC. »Gospojice Vjero! Moram vam priznati, da ste jedino vi ona, koja mi daje inspiraciju, da pišem svoje pjesme.«

»Oho! Zar vas nije stid, da sad svu krivnju svaljujete na druge?« Sabrao Sl. Tr-ski

Za dobru djecu

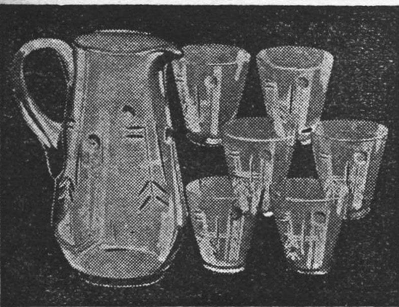
TRI ZEČIĆA

ZA MALE ČITAČE „OBITELJI" NARISAO IVO KOLIN, GIMNAZIJALAC

(Svršetak.)

Ilustrovani tjednik „Obitelj" stoji 5 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Porculan radost i ponos svake domaćice!

Ako roba ne bi odgovarala, zamijenit ćemo Vam istu ili vratiti novac. — Naš bogato opremljen katalog razne robe po zaista niskim cijenama poslat ćemo Vam besplatno, ako ga zatražite.

1-24/o Garnitura za vino, boca od 1 litre i 6 čaša po $^1/_{10}$ litre, fino moderno brušeno staklo **Din 70·—**, jednaka garnitura za liker . . . . **Din 50·—**

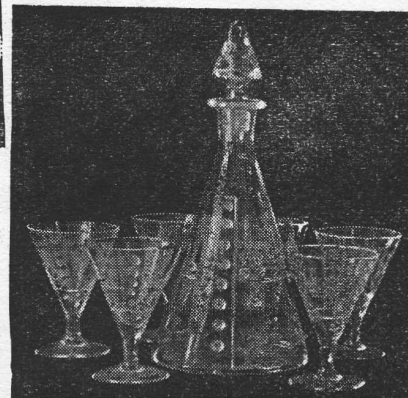
Sva

1-500a/o Garnitura za jelo za 6 osoba, fini inostrani porculan, različito ukrašen 26 komada . . **Din 330·—**
21 komad . . . . **Din 220·—**

3 servisa

1-26/o Garnitura, boca od 1 litre i 6 čaša po $^1/_{10}$ litre, nizak, moderan i praktičan oblik, bogato brušeno modernim dekorom **Din 70·—**, jednaka garnitura za liker . . . . **Din 50·—**

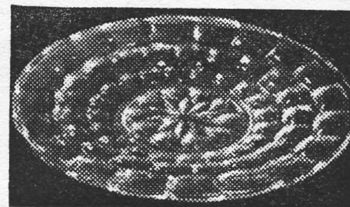

Samo D. 75.-!

1-9/o Servisi za vino, vodu i liker, od bijelog ili bojadisanog stakla roza, modre, zelene ili žute boje, vrlo fina izradba, cijena za sva tri servisa, 21 kom., samo **Din 75·—**, pojedinačno **Din 30·—**

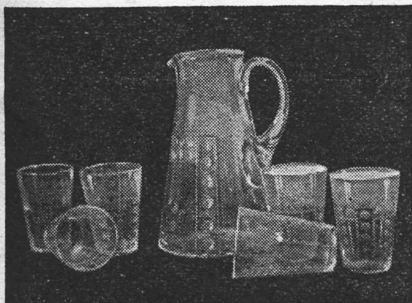
1-504/o Garnitura za bijelu kavu za 6 osoba, fini inostrani porculan, moderno ukrašen, samo . . **Din 90·—**

1-552/o Stakleni tanjur za voće ili poslastice, 28 cm promjera **Din 12·—**

1-504a/o Garnitura za crnu kavu za 6 osoba, fini inostrani porculan, moderno ukrašen ili samo sa zlatnim rubom, iznimna cijena . . . . **Din 60·—**

1-25/o Garnitura, vrč od $1^1/_2$ litre i 6 čaša po $^1/_5$ litre, fino moderno brušeno staklo, **Din 60·—**

1-23/o Garnitura, vrč od $1^1/_2$ litre i 6 čaša po $^1/_5$ litre, fino moderno brušeno staklo **Din 60·—**

Trgovačka kuća

Kastner i Öhler

Zagreb, Ilica 4 i 6

Zimski ogrtači

1 2 3 4 5

1. Elegantni zimski ogrtač sa krznenim rukavima, džepovima i kolčakom (sve od crnoga kratkodlakog krzna). Ogrtač je sam inače vrlo jednostavan, a kopča se iznutra. — 2. Zimski kostim u bordocrvenoj boji sa crnim krznom. Puceta također od krzna. Kostim je vrlo apartan, a i praktičan. — 3. Smeđi ogrtač ukrašen svijetložućkastim krznom sa duljom dlakom. — 4. Športski zimski ogrtač od kockaste tkanine sa krznenim ovratnikom i narukavcima. Takav kaput vrlo je praktičan za ured i za rad. — 5. Elegantan ogrtač ukrašen krznom u posebnom obliku. Zatvara se iznutra.

Križaljka u buretu

Sastavio Bekil

Okomito: 1. žensko ime, 2. kratica za »svojeručno«, 3. najotrovnija zmija (množ.), 4. dio kuhinjskog namještaja, 5. nauka o sastavu i građi životinja ili bilja, 6. negacija (ikav.), 7. dva komada, 8. stara mjera, 9. rastavni veznik (skrać.), 10. prezime i početno slovo imena hrvatskoga kajk. pjesnika, 11. lagan, 13. stara mjera za dužinu, 15. pokazna zamj. (ž. r. padež.), 18. vješala, 21. muško ime (u Dalmaciji), 23. žensko ime od milja, 27. vrst trave (sijena), 28. nije kasni, 29. nosi se oko vrata, 30. polupan, potučen, 31. vrst papige, 33. nije noć, 34. gaj, 36. kralj životinja, 38. slovenski »i«, 40. dva samoglasnika, 43. igraća karta.

Vodoravno: 4. u njem se stanuje, 7. latinsko »za«, 9. kip neznabožaca, obožavan predmet, 12. postaja, 14. krug, 16. pok. zamj, (ž. r.), 17. jedan dio tijela, 19. namršten, 20. avarski poglavica (bez zadnjeg a), 22. proizvod masline, 24. nastavak za posvojni pridjev (ž. r.), 25. zemlja, teren, 26. latinski »ta«, 27. tursko ime, 29. tezga, 31. slov. »otac« (padež), 32. žensko ime, 35. irl, 37. ime pokrajine za prijašnju Bosnu pod Banovinom, 39. ulična skitnica (č=ć), 41. mužar, 42. gol, 44. zmija.

Rješenja treba poslati do 25. studenoga. Među odgonetače podijelit će se 20 romana.

RJEŠENJE I NAGRADE IZ BROJA 31-32

Okomito: 1. soda, 2. Zita, 3. Brno, 4. sala, 5. oaza, 6. Kapitol, 7. carinik, 8. Mata, 10. ljaga, 11. Popaj, 12. D. D., 14. darak, 16. Isus, 17. udar, 20. obad, 22. Ysau, 27. đ. 29. E. K. (E. Kvaternik). — Vodoravno: 2. zob, 4. sidro, 6. katanac, 8. mala, 9. Ozalj, 11. Papa, 13. Arad. 15. Goti, 16. idu, 18. igal, 19. patos, 21. dinar, 23. J. A. (Josip Andrić). 24. obućari, 25. os, 26. Jelas, 28. Rakek.

Po 5 romana dobili su J. Malić i O. Kapetanić. Po 1 roman A. Kovačević iz K., J. Šribar iz B., S. Dokušec i I. Schmidt iz Zagreba, D. Galić iz I., B. Dir iz Osijeka, O. T. Škoda iz V., Z. Brajša i J. Paar iz Zagreba te V. Magdić iz O.